

VH9 104079
5096

รายงานวิจัยในชั้นเรียน

การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้เรียน

โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรายวิชา หลักการบัญชีขั้นต้น

เรื่อง งบการเงิน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1

สาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ปิยะวรรณ ยังกำ

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณท่านักสถาบันวิจัยและพัฒนาที่สนับสนุนทุนการวิจัยและงานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากคณะผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจาก หลายๆฝ่าย ในการสนับสนุนข้อมูล ข้อเสนอแนะ ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการวิจัย คณะผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณเพื่อน พี่ น้อง อาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม คุณพ่อ คุณแม่ พี่น้อง เพื่อนๆ ตลอดจนบุคคลต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจเป็นอย่างดี จนสามารถดำเนินงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คณะผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความปรารถนาดีของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณและขอบคุณไว้ในโอกาสนี้

ปิยะวรรณ ยางคำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คำนำทักขิณบริการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รับวัน.....	
วันลงกระดาษ.....	ร. 6 ก.พ. 2556
เลขทะเบียน.....	กษ. 213236
เลขเรียกหนังสือ.....	370.1523 23611๘

2555

พรวิชัย

กิตติกรรม

ชื่อเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญในรายวิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้วิจัย นางสาวปิยะวรรณ ยางคำ

สาขาวิชา/คณะ สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ

ปี พ.ศ. 2555

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาคนให้มีความเข้มแข็งทางปัญญา มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถ ในการดำเนินชีวิตและก้าวไปในโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างมั่นคง ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ทั้งในระบบโรงเรียน นอกกระบวน โรงเรียน การศึกษาตามอัธยาศัยการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนการสอนในแนวนี้ ทำให้เด็กเรียนรู้จากการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น การจัดการเรียนการสอนต้องทำให้ สอดคล้องกับความสามารถของเด็กแต่ละคน ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน ได้แลกเปลี่ยน ข้อมูล ความรู้ ความคิดและประสบการณ์ ผู้เรียนมีบทบาท และมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ควบคู่ไปกับผลงาน ความรู้ที่สรุปได้จากการศึกษาค้นคว้า และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ได้ (Application) ซึ่งแตกต่างจากการเรียนการสอนแบบเก่า ที่ยึดตัวครูเป็น ศูนย์กลาง มุ่งสอน โดยการเน้นการท่องจำตามตำรา ผู้เรียนจึงไม่ได้เรียนรู้อย่างแท้จริง

การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญในรายวิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ (1) ให้มีศักยภาพของผู้เรียนเพิ่มขึ้นจากการเรียนการสอนตามปกติ ซึ่งมี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เปรียบเทียบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (3) นักศึกษาที่เรียนด้วยแผนการจัดการ เรียนรู้มีความพึงพอใจอยู่ระดับมาก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชา การเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 33 คน ภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2555 ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้การศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งหมด 1 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบประเมินความพึงพอใจ

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรายวิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน ของนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่มีประสิทธิภาพ 81.52/82.58 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และแผนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญ

หัวเรื่อง

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	2
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
	แนวคิดการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542	5
	การจัดการเรียนและเทคนิคที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	14
	งบการเงิน	34
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
3	วิธีดำเนินการวิจัย	44
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	45
	วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ	45
	ขั้นตอนดำเนินการศึกษาค้นคว้า	49
	การวิเคราะห์ข้อมูล	50
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	50
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
	ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52

5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	58
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	58
	สรุปผลการวิจัย	58
	อภิปรายผล	59
	ข้อเสนอแนะ	61
	บรรณานุกรม	63
	ภาคผนวก	66
	ภาคผนวก ก ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้	67
	ภาคผนวก ข แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้	71
	ภาคผนวก ค ค่าความสอดคล้อง	76
	ประวัติย่อของผู้วิจัย	79

สารบัญตาราง

ตาราง

หน้า

1	ตารางการวิเคราะห์	46
2	คะแนนการประเมินพฤติกรรมกลุ่มระหว่างเรียน และคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน	52
3	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน	55
4	ความพึงพอใจที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้	56
5	ค่าดัชนีความสอดคล้อง ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์	76

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษานับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาคนให้มีความเข้มแข็งทางปัญญา มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถ ในการดำเนินชีวิตและก้าวไปใน โลกยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างมั่นคง สามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและเพื่อนมนุษย์ได้อย่างสันติ การศึกษาจึงถูกนำมาเป็นแนวนโยบายในการพัฒนาคน และประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ อีกทั้งประเทศที่เจริญและพัฒนาแล้ว จะดูที่การศึกษาของคนในชาติเป็นบรรทัดฐาน เพราะความเจริญทั้งหลายจะต้องพึ่งพาอาศัย องค์ความรู้เป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ การศึกษาจึงเป็นกุญแจสำคัญของประเทศ ที่จะนำไปสู่ความเจริญ มั่งคั่ง สมบูรณ์ ประเทศที่เจริญย่อมที่จะปรับปรุงระบบการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ไม่มีประเทศใดในโลกที่จะเจริญรุ่งเรืองได้โดยไร้ระบบการศึกษาที่ดี จึงนับได้ว่าการศึกษาเป็นปัจจัย สำคัญในการพัฒนาความคิด คุณธรรม จริยธรรม และการพัฒนาคุณภาพของคน การศึกษาเป็น รากฐานสำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถ ต่างๆ ที่จะทำให้การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ของสังคมและเป็นพลังสร้างสรรค์ การพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนเป็นหน้าที่สำคัญของผู้เกี่ยวข้องกับการ จัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ, 2533 : 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเอง ได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2543 : 24) การจัดการศึกษาที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกระบวนการการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติและเป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการสอนที่จัดเนื้อหาและกิจกรรม ที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียนเป็นการสอน ที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้ลงมือกระทำด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะนำหรือให้คำปรึกษาในการเรียน

เป็นการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนรู้วิธีการหาความรู้และมีคุณค่ามากกว่าตัวความรู้ (ชาติรี เกิดธรรม, 2547 : 1) การเรียนรู้ของผู้เรียนจึงเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของการจัดการศึกษาครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่ายได้พยายามหายุทธวิธีในการศึกษาให้กับผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังให้การศึกษาได้พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข (สิริพัชร เจษฎาภิโรจน์, 2549 : 63)

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นับได้ว่ามีประโยชน์และส่งผลโดยตรงกับผู้เรียนเนื่องจาก เป็นการเชื่อมโยงความคิดรวบยอดของศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างมีความหมายต่อเนื่อง และสอดคล้องกับชีวิตจริง โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสม และการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการทำให้หน่วยย่อย ๆ สัมพันธ์อิงอาศัยกันอยู่เข้ามาร่วมทำหน้าที่อย่างประสานกลมกลืน เป็นองค์รวมหนึ่งเดียวที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ในตัวเอง

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรายวิชา หลักการบัญชีขั้นต้นนั้น เป็นรายวิชาพื้นฐานที่สำคัญ จึงควรนำการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเข้ามาใช้ เพื่อผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ และเข้าใจรายวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัย มีความสนใจในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เข้ามาช่วยในการเรียนการสอน เพื่อเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษามาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้อันเป็นวิชาหลักการบัญชีขั้นต้น ของนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน ซึ่งเป็นวิชาตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาอื่นต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ การเพิ่มทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการเรียนรู้ร่วมกัน และการเรียนรู้ที่ได้จากการปฏิบัติจริง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน ของนักศึกษา จากการเรียน โดยแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องการงบการเงิน ของนักศึกษา สาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในวิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน ของนักศึกษา สาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเพิ่มศักยภาพ การพัฒนาการเรียนรู้ การเพิ่มทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการเรียนรู้ร่วมกัน และการเรียนรู้ที่ได้จากการปฏิบัติจริง
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการก่อนเรียนและหลังเรียน ในรายวิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน ของนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากยิ่งขึ้น และช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของแต่ละวิชาที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในวิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน ของนักศึกษา สาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม รหัสนักศึกษา 5531401401

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม รหัสนักศึกษา 5531401401 จำนวน 33 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ วิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน โดยใช้หนังสือ หลักการบัญชีขั้นต้น หนังสือของ ผศ. เสนีย์ พวงยานี บทที่ 3 เรื่องงบการเงิน

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทำการศึกษาค้นคว้าในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โดยใช้เวลาสอน 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 3 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง ตั้งแต่วันที่ 19 มิถุนายน 2555 และ 26 มิถุนายน 2555

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมโดยวิธีต่างๆ

อย่างหลากหลายที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงเกิดการพัฒนาตนและสังคมคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมของประเทศชาติต่อไป การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน จึงต้องใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้รูปแบบการสอนหรือกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลายวิธี

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการใช้แบบทดสอบความรู้ของนักศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อทดสอบผู้เรียนก่อนและหลังเรียน เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3. ประสิทธิภาพการเรียนรู้วิชาหลักการบัญชีขั้นต้น โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามเกณฑ์ 80/80 หมายถึง

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละที่นักศึกษาทุกคนสามารถทำคะแนนแบบทดสอบท้ายแผน และคะแนนพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ได้ร้อยละ 80 ขึ้นไป

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ร้อยละ 80 ขึ้นไป

4. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงินของนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้เรียบเรียงตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. การจัดการเรียนและเทคนิคที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. งบประมาณ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถือว่าเป็นความพยายามที่จะทำการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญ ซึ่งดำเนินการจัดทำขึ้นด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งฝ่ายการเมือง ข้าราชการ ครูอาจารย์ บุคคลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชน องค์กร และสถาบันต่างๆ มีการศึกษาปัญหา ประมวลองค์ความรู้ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีการระดมผู้รู้ นักปราชญ์มาช่วยกันคิด ช่วยกันสร้างเป้าหมายของการศึกษาไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขหรือแก้ปัญหาทางการศึกษาและถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาสรุปหลักการสำคัญได้ 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความเสมอภาคของ โอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรากฏตามนัย มาตรา 10 วรรค 1 คือ การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี โดยที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ไม่เก็บค่าใช้จ่ายและ มาตรา 8 (1) การจัดการศึกษาให้ยึดหลักว่าเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
2. ด้านมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ปรากฏตาม มาตรา 9 (3) กำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา และมาตรา 47 กำหนดให้มีระบบ

ประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก

3. ด้านระบบบริหารและการสนับสนุนทางการศึกษา ปรากฏตามมาตรา 9 (2) การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้ (1) มีเอกภาพด้านนโยบายและหลากหลายในการปฏิบัติ (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้จัดการศึกษา (4) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ

มาตรา 43 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน ให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับ ติดตามการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับการศึกษาของรัฐ

4. ด้านครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ปรากฏตามมาตรา 9 (4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มาตรา 52 ให้กระทรวงฯ ส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็ง ในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ

5. ด้านหลักสูตร ปรากฏตามมาตรา 8 (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรภาคบังคับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประชาชาติ มาตรา 28 หลักสูตรสถานศึกษาต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับบุคคลพิการ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับหลักสูตรศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้ว

ยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และด้านการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาทางสังคม มาตรา 24 (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

6. ด้านกระบวนการเรียนรู้ ปรากฏตามมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้ (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้คิดได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ครูและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ มาตรา 25 รัฐต้องเร่งส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา มาตรา 8 (1) (3) การจัดการศึกษายึดหลัก ดังนี้ (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

7. ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ปรากฏตามมาตรา 9 (5) การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลัก ดังนี้ (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจาก รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศ

มาใช้ในการจัดการศึกษา มาตรา 60 ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษา ในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อความมั่นคงยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา จากหลักการสำคัญดังกล่าวข้างต้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ

1. ด้านหลักสูตร กล่าวถึงการปฏิรูปหลักสูตรให้ต่อเนื่อง เชื่อมโยง มีความสมดุลในเนื้อหาสาระทั้งที่เป็นวิชาการ วิชาชีพ และวิชาว่าด้วยความเป็นมนุษย์ และให้มีการบูรณาการเนื้อหาหลากหลายที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ได้แก่

1.1 เนื้อหาเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคม

1.2 เนื้อหาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การบำรุงรักษา ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื้อหาเกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย

1.3 เนื้อหาความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

1.4 เนื้อหาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

2. ด้านกระบวนการเรียนรู้ กล่าวถึง กระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังข้อมูลที่ระบุไว้เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2543) ได้สรุปถึงลักษณะกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสาระของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้

2.1 มีการจัดเนื้อหาที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน

2.2 ให้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกนิสัยรักการอ่าน

2.3 จัดให้มีการฝึกทักษะกระบวนการและการจัดการ

2.4 มีการผสมผสานเนื้อหาสาระด้านต่างๆ อย่างสมดุล

2.5 จัดการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และรอบรู้

2.6 จัดให้มีการเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และให้ชุมชนมีส่วนร่วม

จัดการเรียนรู้ด้วย

3. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะต้องประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง โดยการใช้วิธีการประเมินผู้เรียนหลายวิธี ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การเรียนและการร่วมกิจกรรม การใช้แฟ้มสะสมงาน การทดสอบ การสัมภาษณ์ ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน ผู้เรียนจะมีโอกาสแสดงผลการเรียนรู้

ได้หลายแบบ ไม่เพียงแต่ความสามารถทางผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ซึ่งวัดได้โดยแบบทดสอบเท่านั้น

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้แบบนี้แสดงให้เห็นความแตกต่างอันเกิดจากผลการพัฒนาตนเองของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากขึ้น

แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542

จากข้อมูลนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นำมาสู่การทำความเข้าใจเรื่องหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือที่รู้จักในชื่อเดิมว่า การจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered หรือ Child Centered) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่รู้จักกันมานานในวงการศึกษาไทย แต่ไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติ เพราะมีความเคยชินจากการที่ได้รับ การอบรมสั่งสอนมาด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher Centered) มาตลอด เมื่อเป็นครูก็เคยชินกับการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมที่เคยรู้จัก จึงทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเท่าที่ควร แต่ในยุคของการปฏิรูป การศึกษานี้ได้มีการกำหนดเป็นกฎหมายแล้วว่า ครูทุกคนจะต้องใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงเป็นความจำเป็นที่ครูทุกคนจะต้องให้ความสนใจกับรายละเอียดในส่วนนี้ โดยการศึกษา ทำความเข้าใจ และหาแนวทางมาใช้ในการปฏิบัติงานของตนให้ประสบผลสำเร็จ

แนวคิดจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่ยอมรับว่า บุคคลหรือผู้เรียนมีความแตกต่างกันและทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูหรือผู้จัดการเรียนรู้ควรมีความเชื่อพื้นฐานอย่างน้อย 3 ประการ คือ (1) เชื่อว่าทุกคนมีความแตกต่างกัน (2) เชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และ (3) เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดได้ทุกที่ ทุกเวลา

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงเป็นการจัดการบรรยากาศ กิจกรรม สื่อ สถานการณ์ ฯลฯ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ ครูจึงจำเป็นที่จะต้องรู้จักผู้เรียนอย่างรอบด้าน และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปเป็นพื้นฐานการออกแบบหรือวางแผนการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับผู้เรียน สำหรับในการจัดกิจกรรมหรือออกแบบการเรียนรู้ อาจทำได้หลายวิธีการและเทคนิค แต่มีข้อควรคำนึงว่า ในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง แต่ละเรื่อง ได้เปิดโอกาสให้กับผู้เรียนในเรื่องต่อไปนี้หรือไม่

1. เปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้เลือกหรือตัดสินใจในเนื้อหาสาระที่สนใจ เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนหรือไม่

2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยได้คิด ได้รวบรวมความรู้ และลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองหรือไม่ ทิศนา ขนมนนธิ (2543) ได้นำเสนอแนวคิดในการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมและสามารถนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติได้ ดังนี้

2.1 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีที่ควรช่วยให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย (Physical Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมี โอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อช่วยให้ประสาทการเรียนรู้ของผู้เรียนตื่นตัว พร้อมทั้งจะรับข้อมูลและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การรับรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ ถ้าผู้เรียนอยู่ในสภาพที่ไม่พร้อม แม้จะให้ความรู้ที่ดี ผู้เรียนก็ไม่สามารถรับได้ ดังจะเห็นได้ว่า ถ้าปล่อยให้ผู้เรียนนั่งนานๆ ใน ไม่ช้าผู้เรียนก็จะหลับหรือคิดเรื่องอื่น แต่ถ้าให้เคลื่อนไหวทางกายบ้างก็จะทำให้ประสาทการเรียนรู้ของผู้เรียนตื่นตัวและพร้อมที่จะรับและเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดี ดังนั้น กิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนจึงควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เป็นระยะๆ ตามความเหมาะสมกับวัยและระดับความสนใจของผู้เรียน

2.2 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีที่ควรช่วยให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมทางสติปัญญา (Intellectual Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหวทางสติปัญญา ต้องเป็นกิจกรรมที่ท้าทายความคิดของผู้เรียน สามารถกระตุ้นสมองของผู้เรียนให้เกิดการเคลื่อนไหว ต้องเป็นเรื่องที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไปทำให้ผู้เรียนสนุกที่จะคิด

2.3 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีที่ควรช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม (Social Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว เนื่องจากมนุษย์จำเป็นต้องอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ มนุษย์ต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับผู้อื่น และสภาพแวดล้อมต่างๆ การเปิด โอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านสังคม

2.4 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีที่ควรช่วยให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมทางอารมณ์ (Emotional Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้นั้นเกิดความหมายต่อตนเอง โดยกิจกรรมดังกล่าวควรเกี่ยวข้องกับผู้เรียน โดยตรง โดยปกติการมีส่วนร่วมทางอารมณ์นี้มักเกิดขึ้นพร้อมกับการกระทำอื่นๆ อยู่แล้ว เช่น กิจกรรมทางกาย สติปัญญา และสังคม ทุกครั้งที่ครูให้ผู้เรียนเคลื่อนที่ เปลี่ยนอิริยาบถเปลี่ยนกิจกรรม ผู้เรียนจะเกิดอารมณ์ ความรู้สึกตามมา ด้วยเสมอ อาจเป็นความพอใจ ไม่พอใจ หรือเฉย ๆ ก็ได้

จากแนวคิดที่กล่าวถึงข้างต้นเป็นที่มาของการนำเสนอชื่อ “CIPPA” ซึ่งระบอบองค์ประกอบสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ

C มาจากคำว่า Construct หมายถึง การสร้างความรู้ตามแนวคิดของทฤษฎีการสร้างสรรค์สร้างความรู้ (Constructivism) โดยครูสร้างกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

I มาจากคำว่า Interaction หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจะต้องเปิด โอกาสให้ผู้เรียน ได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลและแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

P มาจากคำว่า Physical Participation หมายถึง การให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เคลื่อนไหวร่างกาย โดยการทำกิจกรรมในลักษณะต่างๆ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางกาย

P มาจากคำว่า Process Learning หมายถึง การเรียนรู้กระบวนการต่างๆ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการพัฒนาตนเอง เป็นต้นการเรียนรู้กระบวนการเป็นสิ่งสำคัญเช่นเดียวกับการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ และการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางด้านสติปัญญาอีกด้วย

A มาจากคำว่า Application หมายถึง การนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้เป็นสิ่งที่มีประโยชน์การระบอบองค์ประกอบสำคัญในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อช่วยผู้เรียนได้แสดงบทบาทต่างๆ อันเป็นการแสดงความสำคัญของผู้เรียนโดยรวม เป็นตัวอักษรย่อว่า “CIPPA” เพื่อให้จำง่ายและนำไปใช้เป็นหลักในการปฏิบัติได้โดยสะดวก

การจัดการเรียนการสอนทั่วไป ครูสามารถออกแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามแนวทางต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมเพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการสร้างความรู้ (Construct) จากความคิดพื้นฐานที่เชื่อว่า ในสมองของผู้เรียนมิได้มีแต่ความว่างเปล่า แต่ทุกคนมีประสบการณ์เดิมของตนเอง เมื่อได้รับประสบการณ์ใหม่สมองจะพยายามปรับข้อมูลเดิมที่มีอยู่โดยการต่อเติมเข้าไปในกรณีที่ข้อมูลเดิมและข้อมูลใหม่ไม่มีความขัดแย้งกัน แต่ถ้าขัดแย้งกันก็จะปรับโครงสร้างของข้อมูลเดิมเพื่อให้สามารถรับข้อมูลใหม่ได้ ซึ่งอาจทำให้โครงสร้างของข้อมูลเดิมเปลี่ยนแปลงไป และถ้าผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความรู้ที่สร้างได้นั้นออกมาด้วยคำพูดของตนเองการสร้างความรู้นั้นก็สมบูรณ์ ดังนั้น ถ้าครูสามารถออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำตามแนวความคิดนี้ ผู้เรียนก็จะสามารถสร้างความรู้ได้ พฤติกรรมที่ครูควรออกแบบในกิจกรรมการเรียนของผู้เรียน มีดังนี้

1.1 ให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม

1.2 ให้ผู้เรียนได้รับ /แสวงหา/รวบรวมข้อมูล/ประสบการณ์ต่างๆ

1.3 ให้ผู้เรียนได้ศึกษาข้อมูล ทำความเข้าใจ และสร้างความหมายข้อมูล/ประสบการณ์ต่างๆ

โดยใช้กระบวนการคิดและกระบวนการอื่นๆที่จำเป็น

1.4 ให้ผู้เรียนได้สรุปจัดระเบียบ/โครงสร้างความรู้

1.5 ให้ผู้เรียนได้แสดงออกในสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ

ในกิจกรรมการเรียนการสอนทั่วไป ครูสามารถออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องตามลำดับขั้นตอนต่างๆในขณะที่ให้ความรู้ โดยเปลี่ยนบทบาทจากที่เคยบอกความรู้โดยตรง ให้ผู้เรียนบันทึกหรือคัดลอกเป็นการใช้คำสั่งและคำถามดำเนินกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำเพื่อสร้างความรู้ด้วย

ตนเอง โดยครูเตรียมสื่อการสอนที่เป็นตัวอย่างเครื่องมือหรือการปฏิบัติงานในลักษณะต่างๆ เป็นข้อมูลหรือประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เข้าใจ ครูอาจชี้แนะข้อมูลที่ควรสังเกตและวิธีการจัดระบบระเบียบโครงสร้างความรู้ให้ เช่น สอนให้เขียนโครงสร้างความรู้เป็นแผนผังที่ตนเองเข้าใจ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เรื่องใด เช่น ให้อธิบายแผนผังความคิดที่ตนเองเขียนขึ้นตามความเข้าใจ หรือให้เล่าถึงสิ่งที่เรียนรู้โดยครูใช้คำถามหรือคำสั่งเป็นสื่อและมีการเสริมแรงอย่างเหมาะสมในภายหลังจะทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ เกิดความสนุก และต้องการเรียนรู้อีก

2. การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้กระทำสิ่งต่างๆ หรือกระทำบางสิ่งบางอย่างดังต่อไปนี้

2.1 ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ได้แก่ การพูดคุยอภิปรายกับเพื่อน กับครู หรือผู้เกี่ยวข้องกับการทำงาน ผู้ที่สามารถให้ข้อมูลบางอย่างที่ผู้เรียนต้องการได้

2.2 ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น กำหนดให้ผู้เรียนสำรวจอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าในบริเวณโรงเรียน

2.3 ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น กำหนดให้ผู้เรียนสังเกตการกินอาหารของสัตว์ หรือรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของต้นไม้ชนิดต่างๆ

2.4 ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางด้านสื่อ โสตทัศนวัสดุ และเทคโนโลยีต่างๆ เช่น ให้ผู้เรียนไปหาข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ หรือให้อ่านใบความรู้ ใบงาน หรือใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ในการเรียน

3. การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย (Physical Participation) คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีโอกาสดูแลเคลื่อนไหวอวัยวะหรือกล้ามเนื้อต่างๆ เป็นระยะๆ ตามความเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความสนใจของผู้เรียน โดยกล้ามเนื้อที่เคลื่อนไหวอาจเป็นส่วนต่างๆ ดังนี้

3.1 กล้ามเนื้อมัดย่อย เช่น พิมพ์ดีด ร้อยมาลัย พับกระดาษ วาดรูป เย็บผ้า ใช้ไขควง เขียนแบบเรียงตัวหนังสือ ปฏิบัติการใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์

3.2 กล้ามเนื้อมัดใหญ่ เช่น กิจกรรมย้ายกลุ่ม ย้ายเก้าอี้ จัดโต๊ะ ทูบโลหะ ตอกตะปู ยกของ ก่ออิฐ ฉาบปูน ขุดดิน ฯลฯ

4. การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการ คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการศึกษาด้วยตนเอง กระบวนการจัดการ กระบวนการแก้ปัญหาและตัดสินใจ กระบวนการทำงาน หรือกระบวนการอื่น ๆ โดยครูจัดกิจกรรม สถานการณ์ หรือกำหนดให้ผู้เรียนหาข้อมูลหรือความรู้โดยใช้กระบวนการดังกล่าวเป็นเครื่องมือผลของการเรียนรู้ นอกจากผู้เรียนจะได้รับรู้คุณค่าที่ต้องการ

แล้วยังมีความรู้เกี่ยวกับการใช้กระบวนการเหล่านี้ เพื่อหาข้อมูลหรือความรู้อื่นๆ ได้ด้วยตนเองในโอกาสอื่น ๆ เปรียบเหมือนการให้เครื่องมือในการจับปลากับชาวประมงแทนที่จะเอาปลามาให้ เมื่อชาวประมงมีเครื่องมือจับปลาแล้วย่อมหาปลาหากินเองได้ หรือวางแผนจัดสรรเวลาของการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือ ได้ลงมือแก้ไขงานบางอย่างในขณะที่ลงมือปฏิบัติงาน ซึ่งต้องใช้การพิจารณาข้อมูลรอบด้านเพื่อการตัดสินใจ ข้อสำคัญคือ ครูจะต้องช่วยให้ผู้เรียนได้สรุปขั้นตอนในการทำงาน ผู้เรียนต้องบอกได้ว่า การทำงานนี้เสร็จได้ เขาใช้ขั้นตอนและวิธีการใดบ้าง แต่ละขั้นตอนมีปัญหาและอุปสรรคใด เขาใช้วิธีการใดแก้ปัญหา และได้ผลของการปฏิบัติออกมาอย่างไร พอใจหรือไม่ ถ้ามีการทำงานอย่างนี้อีกในครั้งต่อไปเขาจะปฏิบัติอย่างไร อีกประเด็นหนึ่งคือ การใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน ต้องแบ่งหน้าที่การทำงาน สมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วมทำให้งานชิ้นนั้นสำเร็จ มิใช่ให้ผู้เรียนมานั่งรวมกลุ่มกันแต่ทำงานแบบต่างคนต่างทำ เพราะผู้เรียนจะได้มีโอกาสรับรู้บทบาทของตนเองในการทำงานร่วมกับคนอื่น ตลอดจนรู้วิธีการจัดระบบระเบียบการทำงานในกลุ่มเพื่อให้งานกลุ่มบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายต่อไป นักเรียนจะสามารถใช้กระบวนการกลุ่มนี้ในการทำงานกับคนกลุ่มอื่นๆ ในสังคมที่ผู้เรียนเป็นสมาชิกอยู่ได้

5. การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการประยุกต์ใช้ความรู้ (Application) คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้กระทำสิ่งต่างๆ คือ (1) ได้นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ที่หลากหลาย หรือ (2) ได้ฝึกฝนพฤติกรรมการเรียนรู้จนเกิดความชำนาญ โดยครูจัดสถานการณ์แบบฝึกหัด หรือ โจทย์ปัญหาให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ เพื่อให้เกิดความมั่นใจและความชำนาญในการที่จะนำเอาความรู้ที่นำมาใช้เป็นประจำในชีวิตจริงการจัดกิจกรรมในขั้นตอนนี้เป็นประเด็นที่มีความสำคัญแต่กลับเป็นจุดอ่อนของการจัดการเรียนการสอนของไทยทุกระดับ เพราะมีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมการนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันค่อนข้างน้อย ทั้งนี้เนื่องจากในการเรียนการสอน ผู้เรียนยังขาดการฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวคิดที่กล่าวข้างต้น สามารถใช้ได้กับการจัดการเรียนการสอนทุกวิชาและทุกระดับชั้น เพียงแต่ธรรมชาติของเนื้อหาวิชาที่ต่างกันจะมีลักษณะที่เอื้ออำนวยให้ครูออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในจุดเด่นที่ต่างกัน คือ

1. รายวิชาที่มีเนื้อหามุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้กฎเกณฑ์และการนำเอากฎเกณฑ์ไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ หรือการใช้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ครูสามารถใช้กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง โดยใช้วิธีสอนแบบอุปนัย และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำกฎเกณฑ์ที่ทำความเข้าใจได้ไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยใช้วิธีการสอนแบบนิรนัย การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นก็จะเป็นการเรียนรู้ที่ยั่งยืน เพราะผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตัวเอง

2. รายวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้จากการค้นคว้าทดลองและการอภิปราย โดยใช้หลักเหตุผล เช่น วิชาวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนมีโอกาสที่จะได้สร้างความรู้เองโดยตรง เพียงแต่ครูต้องรู้จักใช้คำถามที่ยั่วและเชื่อมโยงความคิด ประกอบกับการให้โอกาสทำการทดลอง เป็นการปฏิบัติร่วมกัน ผู้เรียนจะได้มีปฏิสัมพันธ์กัน มีการเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อสร้างความรู้ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ทำกันมาอยู่แล้ว

3. รายวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลที่หลากหลาย เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ข้อมูลที่มีลักษณะช่วยให้ออกความคิดเห็นได้ เช่น วิชาสังคมศึกษา และวรรณคดีมีลักษณะพิเศษที่ครูจะนำมาใช้เป็นเครื่องมือให้เกิดกิจกรรมการใช้ความคิด อภิปราย นำไปสู่ข้อสรุป เป็นผลของการเรียนรู้และการสร้างนิสัยยอมรับฟังความคิดเห็นกัน เป็นวิถีทางที่ดีในการปลูกฝังประชาธิปไตยให้กับผู้เรียน

4. รายวิชาที่ต้องอาศัยการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นหลัก เช่น วิชาพลศึกษาและการทำงานอาชีพ ครูควรใช้โอกาสดังกล่าว ให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ผ่านกระบวนการทำงาน

5. รายวิชาที่ส่งเสริมความคิดจินตนาการ และการสร้างสุนทรียภาพ เช่น วิชาศิลปะและดนตรีนอกจากจะมีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายแล้ว ผู้เรียนยังมีโอกาสได้สร้างความรู้ และความรู้สึที่ดีผ่านกระบวนการที่ครูออกแบบไว้ให้ครูที่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มักเป็นครูที่มีความตั้งใจและสนุกในการทำงานสอน เป็นคนช่างสังเกตและเอาใจใส่ผู้เรียน และมักจะ ได้ผลการตอบสนองที่ดีจากผู้เรียน แม้จะยังไม่มากในจุดเริ่มต้น แต่เมื่อปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ก็จะสังเกตได้ถึงเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนในทางที่ดีขึ้น

การจัดการเรียนและเทคนิคที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การศึกษาเป็นกลไกที่ใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในสังคม เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า “ประเทศชาติของเราจะเจริญหรือเสื่อมลงนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชนแต่ละคนเป็นสำคัญ ผลการศึกษาอบรมในวันนี้ จะเป็นเครื่องกำหนดอนาคตของชาติในวันข้างหน้า” ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า สภาพความเป็นอยู่ของสังคมใดๆ เป็นภาพสะท้อนให้เห็นความมีประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของสังคมนั้น ๆ ด้วยสังคมไทยในอดีตถึงปัจจุบันมีปัญหาหลายประการ เช่น ความยากจน ความไม่เท่าเทียมกันในการได้รับสิ่งที่มีประโยชน์ การเอาใจเอาเปรียบ การทุจริต การเชื่อถือโชคกลางหรือวัตถุต่างๆ อย่างไร เหตุผล ประชาธิปไตยที่ไม่สมบูรณ์ เหล่านี้มักกล่าวโทษว่าระบบการศึกษาเป็นต้นเหตุถึงขั้นกล่าวว่า การศึกษาไทยมีสภาพถึงขั้นวิกฤตต้องเร่งรีบแก้ไขโดยด่วน

รุ่ง แก้วแดง (2543) ได้กล่าวถึงภาวะวิกฤติของการศึกษาไทยว่า การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล สังคมและประเทศ เมื่อต้องเผชิญกับกระแสความคาดหวังของสังคมที่จะให้การศึกษาที่มีบทบาทในการเตรียมคนให้พร้อมสำหรับการแข่งขันในสังคมโลกด้วยแล้ว ก็ยังเห็นสภาพความสับสน ความล้มเหลว และความล้าหลังที่เป็นปัญหาของการศึกษามากขึ้น และวิกฤติที่สำคัญของการศึกษานอกจากนี้อาจกล่าวถึงได้อีกคือ วิกฤติของผู้เรียน กล่าวคือ ผู้เรียนมีความทุกข์เนื่องจากเนื้อหาที่เรียน ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน ต้องจำใจเรียนสิ่งที่ไกลตัว ต้องสร้างจินตนาการด้วยความยากลำบาก และต้องท่องจำตลอดเวลา ขาดการเชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากการเรียนมาใช้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดความสับสน ผลที่เกิดขึ้นคือ มีเจตคติทางลบต่อการเรียน และเป็นปัญหาของสังคม เช่นฆ่าตัวตาย เป็นคนเกรงหนีโรงเรียน สร้างปมเค้นในทางที่ผิด และศัลยาเสพยัตติประเด็นที่กล่าวถึงข้างต้น สอดคล้องกับที่พระธรรมปิฎก (อังกูรธมฺม) รุ่ง : แก้วแดง 2543) กล่าวถึงวิกฤติ ของการศึกษาไว้ว่า นับตั้งแต่ประเทศไทยนำรูปแบบการศึกษาแบบรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางมาโดยตลอด การกำหนดหลักสูตร ตำรา และภาษาที่ใช้ในการสอนล้วนกำหนดโดยส่วนกลางทั้งสิ้น ก่อให้เกิดปัญหาสะสมมาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของสาระในข้อมูลที่อ้างถึง สรุปได้ว่า ความผิดพลาดที่สำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษาที่แล้่วมาคือ ละเลยที่จะพิจารณาความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียน และการเชื่อมโยงสิ่งที่เรารู้กับการนำมาใช้ในชีวิตจริง แม้แต่ในพระราชดำรัสที่กล่าวถึงข้างต้น ก็ยังกล่าวว่า การศึกษาของประชาชนแต่ละคนเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นจึงต้องทบทวนแนวคิดและกำหนดบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการศึกษาเสียใหม่ ไม่ว่าจะเป็นครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ปกครองของผู้เรียน เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาวิกฤติของการศึกษาและผู้เรียนต่อไป

หลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกิดขึ้นจากพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การจัดการศึกษามีเป้าหมายสำคัญที่สุด คือการจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตนเองสูงสุดตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคน แต่เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งด้านความต้องการ ความสนใจ ความถนัดและยังมีทักษะพื้นฐานอันเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะใช้ในการเรียนรู้ อันได้แก่ ความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน ความสามารถทางสมอง ระดับสติปัญญา และการแสดงผลของการเรียนรู้ออกมาในลักษณะที่ต่างกัน จึงควรมีการจัดการที่เหมาะสมในลักษณะที่แตกต่างกัน ตามเหตุปัจจัยของผู้เรียนแต่ละคน และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในกลไกของการจัดการนี้คือครู แต่จากข้อมูลอันเป็นปัญหาวิกฤติทางการศึกษา และวิกฤติของผู้เรียนที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่า ครูยังแสดงบทบาทและทำหน้าที่ของตนเองไม่เหมาะสม จึงต้องทบทวนทำความเข้าใจซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤติทางการศึกษาและวิกฤติของผู้เรียนต่อไปการทบทวนบทบาทของครู ควรเริ่มจาก

การทบทวนและปรับแต่งความคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการเรียน โดยต้องถือว่าแก่นแท้ของการเรียนคือการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องเปลี่ยนจากการยึดวิชาเป็นค้ำตั้ง มาเป็นยึดมนุษย์หรือผู้เรียนเป็นค้ำตั้ง หรือที่เรียกว่าผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องคำนึงถึงหลักความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ ถ้าจะเปรียบเทียบการทำงานของครูกับแพทย์คงไม่ต่างกันมากนัก แพทย์มีหน้าที่บำบัดรักษาอาการป่วยไข้ของผู้ป่วย ด้วยการวิเคราะห์ วินิจฉัยอาการของผู้ป่วยแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันแล้วบำบัดด้วยการใช้ยาหรือการปฏิบัติอื่นๆ ที่แตกต่างกัน วิธีการรักษาแบบหนึ่งแบบใดคงจะใช้บำบัดรักษาผู้ป่วยทุกคนเหมือน ๆ กันไม่ได้ นอกจากจะมีอาการป่วยแบบเดียวกัน ในทำนองเดียวกัน ครูก็จำเป็นต้องทำความเข้าใจและศึกษาให้รู้ข้อมูล อันเป็นความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน และหาวิธีสอนที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มที่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนนั้นให้บรรลุถึงศักยภาพสูงสุดที่มีอยู่ จากข้อมูลที่เป็นวิกฤติทางการศึกษาและวิกฤติของผู้เรียนอีกประการหนึ่ง คือการจัดการศึกษาที่ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาปฏิบัติในชีวิตจริง ทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ครูจึงต้องทบทวนบทบาทและหน้าที่ที่จะต้องแก้ไข โดยต้องตระหนักว่า คุณค่าของการเรียนรู้คือการได้นำสิ่งที่เรียนรู้มานั้น ไปปฏิบัติให้เกิดผลด้วย ดังนั้นหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงมีสาระที่สำคัญ 2 ประการคือ การจัดการ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน และการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำเอาสิ่งที่เรียนรู้ไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ศักยภาพสูงสุดที่แต่ละคนจะมีและเป็นที่

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ และการเรียนรู้ของผู้เรียน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการ

นับได้ว่าการบริหารจัดการเป็นองค์ประกอบที่สนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ โดยเฉพาะการบริหารจัดการของโรงเรียนที่เน้นการพัฒนาทั้งระบบของโรงเรียน การพัฒนาทั้งระบบของโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานในทุกองค์ประกอบของโรงเรียนให้ไปสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ คุณภาพของนักเรียนตามวิสัยทัศน์ที่โรงเรียนกำหนด ดังนั้นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงการพัฒนาทั้งระบบของโรงเรียนประกอบด้วย

1. การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาที่มีจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างชัดเจน
2. การกำหนดแผนยุทธศาสตร์สอดคล้องกับเป้าหมาย
3. การกำหนดแผนการดำเนินงานในทุกองค์ประกอบของโรงเรียน สอดคล้องกับ

เป้าหมาย และเป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์

4. การจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน

5. การจัดทำรายงานประจำปีเพื่อรายงานผู้เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับแนวทางการประกันคุณภาพจากภายนอกอย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เน้นถึงการมีส่วนร่วม ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังนั้น ในการดำเนินการของโรงเรียนจึงเปิด โอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ ร่วมกำหนดเป้าหมายและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ร่วมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ร่วมประเมินผล เป็นต้น

2. การจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบด้าน “การจัดการเรียนรู้” นับว่าเป็นองค์ประกอบหลักที่แสดงถึงการเรียนรู้ อย่างเป็นรูปธรรมประกอบด้วยความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่แท้จริงของการเรียนรู้ บทบาทของครู และบทบาทของผู้เรียนการจัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนเป็นสำคัญจะทำได้สำเร็จเมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ครูและผู้เรียน มีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับ ความหมายของการเรียนรู้ ดังสาระที่ ทิศนา แจมมณี (2543) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นงานเฉพาะบุคคลทำแทนกัน ไม่ได้ ครูที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ต้องเปิดโอกาสให้เขาได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตัวของตนเอง

2. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา ต้องมีการใช้กระบวนการคิด สร้างความเข้าใจความหมายของสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นครูจึงควรกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ

3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม เพราะในเรื่องเดียวกัน อาจคิด ได้หลายแง่ หลายมุมทำให้เกิดการขยาย เติมเต็มข้อความรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของการเรียนรู้ตามที่สังคมยอมรับ ด้วย ดังนั้นครูที่ปรารถนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จะต้องเปิด โอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นหรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ

4. การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน เป็นความรู้สึกเบิกบาน เพราะหลุดพ้นจากความไม่รู้ นำไปสู่ความใฝ่รู้ อยากรู้ก็ เพราะเป็นเรื่องน่าสนใจ ครูจึงควรสร้างภาวะที่กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้หรือคับข้องใจบ้าง ผู้เรียนจะหาคำตอบเพื่อให้หลุดพ้นจากความข้องใจ และเกิดความสุขขึ้นจากการ ได้เรียนรู้ เมื่อพบคำตอบด้วยตนเอง

5. การเรียนรู้เป็นงานต่อเนื่องตลอดชีวิต ขยายพรมแดนความรู้ได้ ไม่มีที่สิ้นสุด ครูจึงควรสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการแสวงหาความรู้ไม่รู้จักจบ

6. การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลง เพราะได้รู้มากขึ้น ทำให้เกิดการนำความรู้ไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ เป็นการพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับรู้ผลการพัฒนาของตัวเองด้วย

จากความหมายของการเรียนรู้ที่กล่าวมา ครูจึงต้องคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

- (1) ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
- (2) การเน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก
- (3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน
- (4) การจัดกิจกรรมให้น่าสนใจ ไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย
- (5) ความมีเมตตากรุณาต่อผู้เรียน
- (6) การทำให้ผู้เรียนอยากรู้
- (7) การตระหนักถึงเวลาที่เหมาะสมที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้
- (8) การสร้างบรรยากาศหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง
- (9) การสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้
- (10) การมีจุดมุ่งหมายของการสอน
- (11) ความเข้าใจผู้เรียน
- (12) ภูมิหลังของผู้เรียน
- (13) การไม่ยึดวิธีการใดวิธีการหนึ่งเท่านั้น
- (14) การเรียนการสอนที่ดีเป็นพลวัต (Dynamic) กล่าวคือ มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งในด้านการจัดกิจกรรม การสร้างบรรยากาศ รูปแบบเนื้อหาสาระ เทคนิค วิธีการ
- (15) การสอนสิ่งที่ไม่ไกลตัวผู้เรียนมากเกินไป
- (16) การวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

3. การเรียนรู้ของผู้เรียน

องค์ประกอบสุดท้ายที่สำคัญและนับว่าเป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ องค์ประกอบด้านการเรียนรู้ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากเดิมที่เน้นเนื้อหาสาระเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้ก็เพื่อเน้นให้มีผลต่อการเรียนรู้ ดังนั้น ตัวบ่งชี้ที่บ่งชี้ถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย

1. การเรียนรู้ที่มีความสุข เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล คำนึงถึงการทำงานของสมองที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการทางอารมณ์ของผู้เรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องที่ต้องการในบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ บรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย นำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

2. การเรียนรู้จากการได้คิดและลงมือปฏิบัติจริง หรือกล่าวอีกลักษณะหนึ่งคือ “เรียนด้วยสมองและสองมือ” เป็นผลจากการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิด ไม่ว่าจะเกิดจากสถานการณ์หรือคำถามก็ตาม และได้ลงมือปฏิบัติจริงซึ่งเป็นการฝึกทักษะที่สำคัญคือ การแบ่งปัน ความเห็นอกเห็นใจ

3. การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น เป้าหมายสำคัญด้านหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือ ผู้เรียนแสวงหาความรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกโรงเรียนทั้งที่เป็นเอกสาร วัสดุ สถานที่ สถานประกอบการ บุคคลซึ่งประกอบด้วยเพื่อน กลุ่มเพื่อน วิทยากร หรือผู้เป็นภูมิปัญญาของชุมชน

4. การเรียนรู้แบบของร่วมมือหรือบูรณาการ เป็นการเรียนรู้ที่ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ ได้สัดส่วนกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ความดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชาที่จัดให้เรียนรู้

5. การเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง เป็นผลสืบเนื่องมาจากความเข้าใจของผู้จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า ทุกคนเรียนรู้ได้ และเป้าหมายที่สำคัญคือพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถที่จะแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้จัดการเรียนรู้จึงควรสังเกตและศึกษาธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนว่านัดที่จะเรียนรู้แบบใดมากที่สุด ในขณะที่เดียวกันกิจกรรมการเรียนรู้จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดในการเรียนรู้โดยโครงการ) การสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง นอกจากผู้เรียนจะได้ฝึกดำเนินการจัดการแล้วยังได้ฝึกด้านสมาธิ ความมีวินัยในตนเอง และการรู้จักตนเองมากขึ้น เมื่อครูจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลแล้ว และมีความประสงค์จะตรวจสอบว่าได้ดำเนินการถูกต้องตามหลักการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ ครูสามารถตรวจสอบด้วยตนเอง

โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานด้านกระบวนการ มาตรฐานที่ 9 ซึ่งมีตัวบ่งชี้ดังต่อไปนี้

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ
3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
5. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน
6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วน ทั้งด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา
7. มีการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่นและความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน
8. มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

9. มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตนและมีความกระตือรือร้นในการไปโรงเรียน สรุปว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ เกิดความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวัน มีคุณสมบัติตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากความเข้าใจที่ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ครูจะพยายามจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สื่อ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น คำถามคือครูจะมีวิธีการหรือเทคนิคที่จะทำให้เกิดเหตุการณ์นั้นๆ ได้อย่างไร ผู้เขียนเคยได้รับข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าคุณครูทั่วไปยังเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเข้าใจว่าการให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง คือการปล่อยให้เรียนรู้กันเอง โดยที่ครูไม่ต้องมีบทบาทอะไร หรือใช้วิธีสั่งให้ผู้เรียนไปที่ห้องสมุด อ่านหนังสือกันเองแล้วเขียนรายงานมาส่งครู ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง แม้ว่าทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นที่ตัวผู้เรียน เป็นลักษณะที่ถูกต้องในการจัดการเรียน

การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่การที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ขึ้นมา ได้เองนั้นเป็นเรื่องยาก ครูจึงต้องมีหน้าที่เตรียมจัดสถานการณ์และกิจกรรมต่างๆ นำทางไปสู่การเรียนรู้ โดยไม่ใช่วิธีบอกความรู้โดยตรง หรือถ้าจะจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียน ได้ค้นพบความรู้โดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งข้อมูล ครูจะต้องสำรวจให้รู้ก่อนว่า ภายในห้องสมุดมีข้อมูลอะไรอยู่บ้าง อยู่ที่ใด จะค้นหาอย่างไร แล้วจึงวางแผนสั่งการ ผู้เรียนต้องรู้เป้าหมายของการค้นหาจากคำสั่งของครูรวมถึงการแนะแนวทางที่จะทำงานให้สำเร็จ ในขณะที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ครูควรสังเกตการณ์อยู่ด้วย เพื่ออำนวยความสะดวก หรือเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการหรือปัญหาการเรียนรู้ของ ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำข้อมูลนั้นมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป ปัญหาความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนดังกล่าว อาจเกิดมาจากครูยังไม่เข้าใจเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลที่เป็นความเข้าใจเบื้องต้น จึงขอกกล่าวถึงเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3 ประเด็นคือ (1) เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตัวเอง (2) เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับคนอื่น และ (3) เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ถ้าพิจารณาจากส่วนประกอบของโมเดล CIPPA แล้วจะพบว่ามิได้กล่าวถึง เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการและใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายในการเรียนรู้ไว้ด้วย เนื่องจากขั้วแกนดังกล่าวสามารถแยกออกได้บางส่วน จึงจะกล่าวต่อไป

เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตัวเอง

ความเข้าใจด้านจิตวิทยาและปรัชญา เชื่อว่าผู้เรียนสามารถสร้างความรู้จากสิ่งที่เขาเรียนรู้และเข้าใจ ในสมองของผู้เรียนมีโครงสร้างความรู้ซึ่งเป็นประสบการณ์เดิมอยู่ เมื่อได้รับข้อมูลใหม่ผู้เรียนจะพยายามนำข้อมูลนั้นมาต่อเติมกับ โครงสร้างความรู้เดิมที่มีอยู่ อาจทำโครงสร้างความรู้ที่มีแขนงเพิ่มขึ้น โดยโครงสร้างเดิมไม่เปลี่ยนแปลง หรืออาจปรับเปลี่ยน โครงสร้างเดิม เพื่อให้สามารถรับข้อมูลใหม่เพิ่มขึ้นได้ ครูจึงมีหน้าที่จัดประสบการณ์เพื่อให้ข้อมูลใหม่และใช้คำถามหรือคำสั่งให้ผู้เรียนคิดหรือลงมือปฏิบัติเพื่อช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลในสมอง นอกจากนี้ ครูยังควรมีบทบาทช่วยให้ผู้เรียนได้จัดระบบระเบียบของข้อมูลเพื่อจำได้ง่ายและนำมาใช้งานได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นเทคนิคการจัดกิจกรรมที่จะกล่าวถึงในส่วนนี้คือ เทคนิคในการจัดประสบการณ์เพื่อนำเสนอข้อมูลใหม่ เทคนิคการใช้คำถามให้คิดหรือลงมือปฏิบัติเพื่อเชื่อมโยงความรู้ ข้อมูลในสมอง และเทคนิคการจัดระบบข้อมูลความรู้

1. เทคนิคการจัดประสบการณ์เพื่อนำเสนอข้อมูลใหม่ ต้องเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ทำท่ายให้คิด ต้อง ไม่ยากหรือง่ายเกินไป สำหรับผู้เรียนที่จะทำความเข้าใจและเชื่อมโยงเข้ากับความรู้เดิม ครูควรมีข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เดิมของผู้เรียนเพื่อจัดประสบการณ์อย่างเหมาะสม ในการจัดเตรียมประสบการณ์ ครูจะต้องวิเคราะห์สถานการณ์ให้รู้ว่า ข้อมูลส่วนใดเป็นจุดสำคัญที่ผู้เรียนต้องสังเกต เป็นจุดสำคัญที่จะทำให้เกิดความเข้าใจ แล้วจึงตั้งประเด็น คำถาม หรือคำสั่งให้ผู้เรียนหาคำตอบ หรือปฏิบัติเพื่อให้ค้นพบคำตอบ ตัวอย่างเช่น การนำเสนอประสบการณ์ด้วยการใช้กรณีศึกษา มีคำสั่งให้ปฏิบัติหรือคำถามที่ต้องค้นหาคำตอบไว้ล่วงหน้า โดยให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในการเรียนรู้ ข้อควรระวังคือครูควรคิดหาวิธีการที่หลากหลาย ไม่ซ้ำซากในการนำเสนอประสบการณ์เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย

2. เทคนิคการใช้คำถามหรือคำสั่งให้ผู้เรียนคิดหรือลงมือปฏิบัติเพื่อเชื่อมโยงความรู้/ข้อมูลในสมอง ในส่วนของการใช้คำถาม ครูควรศึกษาและฝึกฝนทักษะการใช้คำถามเพื่อช่วยกระตุ้นความคิดของผู้เรียน และใช้เทคนิคที่สำคัญในขณะที่ตั้งคำถาม เช่น การถามซ้ำให้ผู้เรียนหลายคนมีส่วนร่วมในการตอบคำถามเดียวกัน ดังนั้น คำถามนั้นจึงควรมีคำตอบที่ถูกได้หลายคำตอบ การตอบคำถามของคนหลายคนจะทำให้ได้คำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์เพิ่มขึ้น การให้เวลาผู้เรียนคิดก่อนตอบ เพื่อให้เวลาผู้เรียนได้รวบรวมเรียบเรียงคำตอบ โดยทั่วไปใช้เวลาประมาณ 3-5 วินาที ในขณะที่ผู้เรียนตอบ ครูไม่ควรขัดจังหวะพูดขึ้นกลางคันทำให้ผู้เรียนพูดไม่จบ และเมื่อผู้เรียนตอบคำถามเสร็จแล้วครูควรให้การเสริมแรงด้วยวิธีการที่เหมาะสม หรือให้ข้อมูลย้อนกลับให้ผู้เรียนรู้ผลคำตอบของตนเองทันที ครูควรใช้คำถามเป็นระยะ ๆ เพื่อช่วยผู้เรียนเชื่อมโยงความคิดในส่วนของการใช้คำสั่ง ครูสามารถใช้คำสั่งกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดเพื่อนำทางให้ผู้เรียนสร้างความรู้ได้ ครูควรศึกษาให้

เข้าใจพฤติกรรมย่อยของทักษะการคิดแบบต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้สร้างคำสั่ง นำทางให้คิด เช่น ครูต้องการฝึกทักษะการสังเกต ครูต้องเข้าใจก่อนว่า การสังเกตคือการทำอะไร ต้องให้ผู้เรียนทำพฤติกรรมใดจึงจะสังเกตได้ เมื่อพบว่าการสังเกตคือพฤติกรรมการใช้ประสาททั้งห้าเพื่อรับรู้ข้อมูล ครูต้องการให้ผู้เรียนฝึกทักษะการสังเกต ก็ต้องสั่งให้ผู้เรียนใช้ประสาททั้งห้าในการรับรู้ข้อมูลแล้วบอกข้อมูลนั้นออกมาการออกแบบคำสั่งให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิดต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนคิดได้เร็วขึ้น และสามารถสร้างความรู้ได้เร็วขึ้นด้วย

3. เทคนิคการจัดระบบข้อมูลความรู้ ในกิจกรรมการสร้างความรู้ เมื่อผู้เรียนได้รับประสบการณ์ใหม่จะพยายามนำข้อมูลที่เป็นความรู้ใหม่ไปเชื่อมโยงเข้ากับ โครงสร้างความรู้เดิมในกระบวนการทางสมอง ถ้าครูมีโอกาสดูตรวจสอบความถูกต้องของการเชื่อมโยงความคิดนี้ จะสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้เรียน ได้อย่างเหมาะสม แต่ไม่สามารถทำได้เพราะมองไม่เห็น ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดเกี่ยวกับการใช้แผนผังความคิด โดยให้ผู้เรียนเขียนข้อมูลที่รู้และเข้าใจออกมาเป็นแผนผังแสดงให้เห็นการเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ต่าง ๆ และอธิบายถึงความสัมพันธ์เหล่านั้นตามความเข้าใจ เป็นข้อมูลที่ยืนยันความเข้าใจและสามารถตรวจสอบได้ การเขียนแผนผังความคิดจึงเป็นเทคนิคสำคัญอย่างยิ่งที่ครูควรศึกษาและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนการเขียนแผนผังความคิด ได้มีผู้กล่าวไว้หลายลักษณะในชื่อต่าง ๆ ได้แก่ แผนที่ความคิด แผนผังความรู้แผนภูมิ Mind Map หรือแผนที่ความคิดในใจ Concept Map หรือแผนที่ความคิดรวบยอด และ Web ซึ่งหมายถึงการโยงใยข้อมูลของความคิดที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ตามความเข้าใจของผู้เรียน คำที่กล่าวมานี้

ชนาธิป พรกุล (2544) ได้กล่าวถึงภาพรวมของการเขียนแผนผังความคิดในทุกลักษณะ โดยใช้คำว่า แผนภาพโครงสร้างความรู้ และอธิบายได้ดังนี้แผนภาพโครงสร้างความรู้ เป็นการเสนอข้อมูลหรือความรู้เป็นภาพภายหลังจากที่ข้อมูลได้ผ่านกระบวนการทางสติปัญญาหรือกระบวนการสร้างความรู้ แผนภาพนี้เป็นที่บรรจุข้อมูลสำคัญจำนวนหนึ่ง และเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้มองเห็นความคิดและวิธีคิดที่อยู่ภายในสมองของผู้สร้างแผนภาพนั้น โดยผ่านขั้นตอนการกระทำ ดังต่อไปนี้

(1) ศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ

(2) ใช้กระบวนการทางสติปัญญาจัดกระทำกับข้อมูล โดยทำความเข้าใจ เชื่อมโยงความสัมพันธ์

(3) เขียนเป็นแผนภาพความสัมพันธ์โยงใยตามความเข้าใจในการศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ครูควรจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ไม่ใช่ได้รับจากครูโดยตรงเพียงอย่างเดียว บุคคลอื่น ๆ และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ในสังคมล้วนเป็นแหล่งข้อมูล ได้ เมื่อทำเช่นนี้สม่ำเสมอ ผู้เรียนจะรับรู้ว่ารอบตัวที่อยู่ เป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมนิสัยใฝ่รู้ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดสังคมของการเรียนรู้ การใช้กระบวนการทางสติปัญญา ผู้เรียนจะใช้

กระบวนการคิดและจัดระบบระเบียบข้อมูลที่ยังเหยงในสมอง ซึ่งจะส่งผลทำให้จำได้นานและ

ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตัวเองได้ ดังนั้น ถ้าผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับประเภทของแผนภาพที่จะเขียน ก็จะสามารรถเลือกเขียนแผนภาพได้เหมาะสมกับข้อมูลที่มีอยู่ ครูจึงควรทำความเข้าใจกับผู้เรียนทำแผนภาพต่อไป นอกจากนี้เทคนิค 3 ประการที่กล่าวถึงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตัวเองแล้ว ยังมีวิธีสอนบางวิธีที่ครูควรศึกษาทำความเข้าใจ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การสอนให้เกิดความคิดรวบยอด การสอนโดยใช้วิธีอุปนัยที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เป็นความคิดรวบยอดหรือหลักการ โดยศึกษาตัวอย่างหลากหลายที่ครูเตรียมไว้ให้แล้ว ใช้คำถามและคำสั่งเป็นเครื่องมือเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้

เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับคนอื่น

ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูอีกประการหนึ่ง คือ ครูเข้าใจว่าการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ต้องจัดโต๊ะเก้าอี้ให้ผู้เรียนได้นั่งรวมกลุ่มกัน โดยไม่เข้าใจว่าการนั่งรวมกลุ่มนั้นทำเพื่ออะไร ความเข้าใจที่ถูกต้องคือ เมื่อผู้เรียนจะต้องทำงานร่วมกัน จึงจัดเก้าอี้ให้นั่งรวมกันเป็นกลุ่ม ไม่ใช่ นั่งรวมกลุ่มกันแต่ต่างคนต่างทำงานของตัวเอง การจัดให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน ครูจะต้องกำกับดูแลให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนมีบทบาทในการทำงาน ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนประเภทหนึ่งที่ครูควรศึกษาเป็นแนวทางนำไปใช้เป็นเทคนิคในการจัดกิจกรรม คือ รูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกัน (Cooperative Learning) ศุภวรรณ เล็กวิไล (2544) ได้กล่าวถึงลักษณะการจัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละ 4-5 คน โดยสมาชิกในกลุ่มมีระดับความสามารถแตกต่างกัน สมาชิกทุกคนมีบทบาทหน้าที่ร่วมกันในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย มีเป้าหมายและมีโอกาสได้รับรางวัลของความสำเร็จร่วมกัน วิธีการแบบนี้ผู้เรียนจะมีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในเชิงบวก มีปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้ากัน ได้มีโอกาสรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม ได้พัฒนาทักษะทางสังคมและได้ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงานเพื่อสร้างความรู้ให้กับตนเองอย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีหลายรูปแบบ เช่น แบบ STAD, TGT, Jigsaw, TAI เป็นต้น ครูจึงควรศึกษาทำความเข้าใจ ในรายละเอียดของเทคนิคเหล่านี้เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตามความหมายของการเรียนรู้ที่แท้จริง คือ ผู้เรียนต้องมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนรู้อยู่มาใช้ในการดำเนินชีวิต สิ่งที่เรารู้กับชีวิตจริงจึงต้องเป็นเรื่องเดียวกัน ครูสามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ความรู้ได้โดยสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนต้องแก้ปัญหาและนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้ หรือให้ผู้เรียนแสดงความรู้ที่ออกมาในลักษณะต่าง ๆ เช่น ให้อาสาสมัครแสดงรายละเอียดที่เรียนรู้จากการอ่านบทประพันธ์ในวิชาวรรณคดี เมื่อครูได้สอนให้เข้าใจโดยการตีความ

และแปลความแล้ว หรือในวิชาที่มีเนื้อหาของการปฏิบัติ เมื่อผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ครูควรให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติซ้ำอีกครั้งเพื่อให้เกิดความชำนาญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้นี้ ครูควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนแสดงความสามารถในลักษณะต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความสามารถเฉพาะที่ผู้เรียนแต่ละคนมีแตกต่างกัน ตามที่กล่าวไว้ในทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligence) ของ การ์ดเนอร์ (Howard Gardner อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี และคณะ 2540) มนุษย์มีความสามารถในด้านต่าง ๆ 8 ด้าน ได้แก่

1. ความสามารถด้านภาษา เป็นความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อแสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึก สามารถใช้ภาษาเพื่ออธิบายเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย เข้าใจชัดเจน สามารถใช้ภาษาในการโน้มน้าวจิตใจของผู้อื่น
2. ความสามารถด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ เป็นความสามารถในการใช้ตัวเลข ปริมาณการคิดคาดการณ์ในการจำแนก จัดหมวดหมู่ คิดคำนวณ และตั้งสมมุติฐาน มีความไวต่อการเห็นความสัมพันธ์ตามแบบแผนทางตรรกวิทยาในการคิดที่เป็นเหตุเป็นผล
3. ความสามารถด้านภาพมิติสัมพันธ์ เป็นความสามารถด้านการสร้างแบบจำลอง 3 มิติ ของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในจินตนาการของตน สามารถคิดและปรับปรุงการใช้พื้นที่ได้ดี มีความไวต่อสี เส้น รูปร่างเนื้อที่และมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งเหล่านั้น และสามารถแสดงออกเป็นรูปร่าง/รูปทรงในสิ่งที่เห็นได้
4. ความสามารถด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว เป็นความสามารถในการใช้ร่างกายทั้งหมดหรือบางส่วน แสดงถึงความรู้สึกนึกคิด มีทักษะทางกายที่แข็งแรง รวดเร็ว คล่องแคล่ว ยืดหยุ่น มีความไวทางประสาทสัมผัส
5. ความสามารถด้านดนตรี เป็นความสามารถในเรื่องของจังหวะ ทำนองเพลง มีความสามารถในการแต่งเพลง เรียนรู้จังหวะดนตรีได้ จำดนตรีได้ง่ายและไม่ลืม
6. ความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการเรียนรู้และเข้าใจถึงอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนเจตนาของผู้อื่น เป็นผู้ที่ชอบสังเกตน้ำเสียง ใบหน้า กริยาท่าทาง และการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ให้ความสำคัญกับบุคคลอื่น มีความสามารถในการเป็นผู้นำ สามารถสื่อสารเพื่อลดความขัดแย้งได้
7. ความสามารถในการเข้าใจตนเอง เป็นความสามารถในการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้ดี ฝึกฝนควบคุมตนเอง ได้ทั้งกายและจิต ติดตามสิ่งที่ตนเองสนใจและแสวงหาผลสำเร็จได้
8. ความสามารถในด้านความเข้าใจสภาพธรรมชาติ เป็นความสามารถในการรู้จักธรรมชาติ และเข้าใจลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งแวดล้อม รักธรรมชาติ ชอบศึกษาชีวิตพืช สัตว์ และรักสงบ

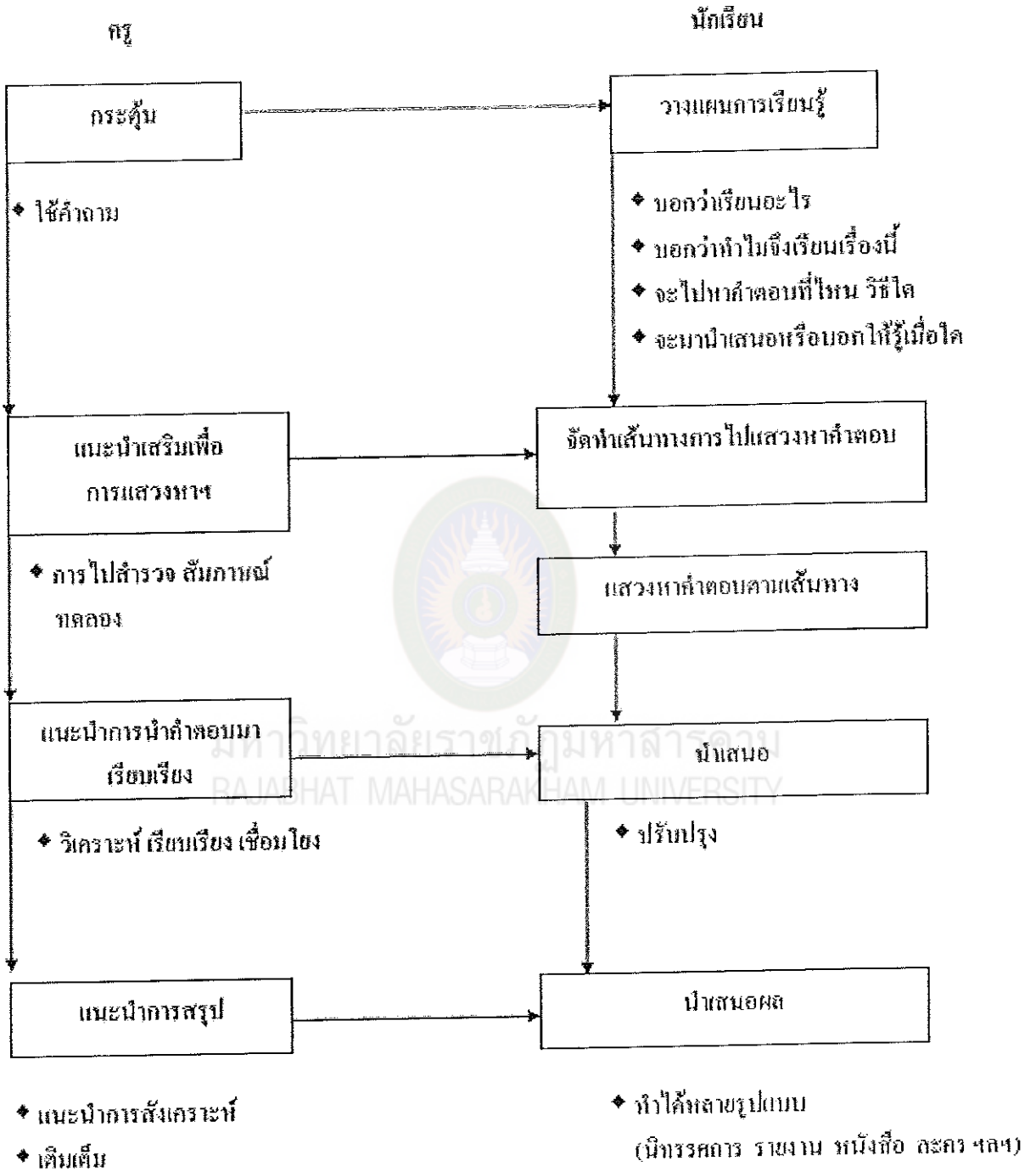
นอกจากการใช้เทคนิคการออกคำสั่ง ให้ผู้เรียนแสดงการทำงานในลักษณะต่าง ๆ แล้ว ครูอาจใช้วิธีการสอนบางวิธีที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้เช่นกัน เช่น วิธีสอนโดยให้จัดนิทรรศการ และการสอนโดยใช้โครงงาน โดยครูเป็นผู้กำกับควบคุมให้ผู้เรียนทุกคนได้ร่วมกันวางแผน ดำเนินการตามแผน และร่วมกันสรุปผลงาน ผู้เรียนแต่ละคนจะได้เลือกและแสดงความสามารถที่ตนเองถนัด เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย จึงกล่าวขยายความได้ว่า การเรียนรู้ผ่านการให้จัดนิทรรศการและการสอนโดยใช้โครงงาน ซึ่งทำอย่างต่อเนื่องกันได้โดยคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ผู้เรียน ได้เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ตนเองสนใจ
2. ผู้เรียน ได้เรียนรู้หรือหาคำตอบด้วยตนเอง โดยการคิดและปฏิบัติจริง
3. วิธีการหาคำตอบมีความหลากหลายจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
4. การนำข้อมูลหรือข้อความรู้จากการศึกษามาสรุปเป็นคำตอบหรือข้อค้นพบของตนเอง
5. ระยะเวลาในการศึกษาหรือแสวงหาคำตอบมีเวลาพอสมควร
6. คำตอบหรือข้อค้นพบเชื่อมโยงต่อการพัฒนาความรู้ต่อไป
7. ผู้เรียนมีโอกาเลือก วางแผน และจัดการนำเสนอคำตอบของปัญหาหรือผล

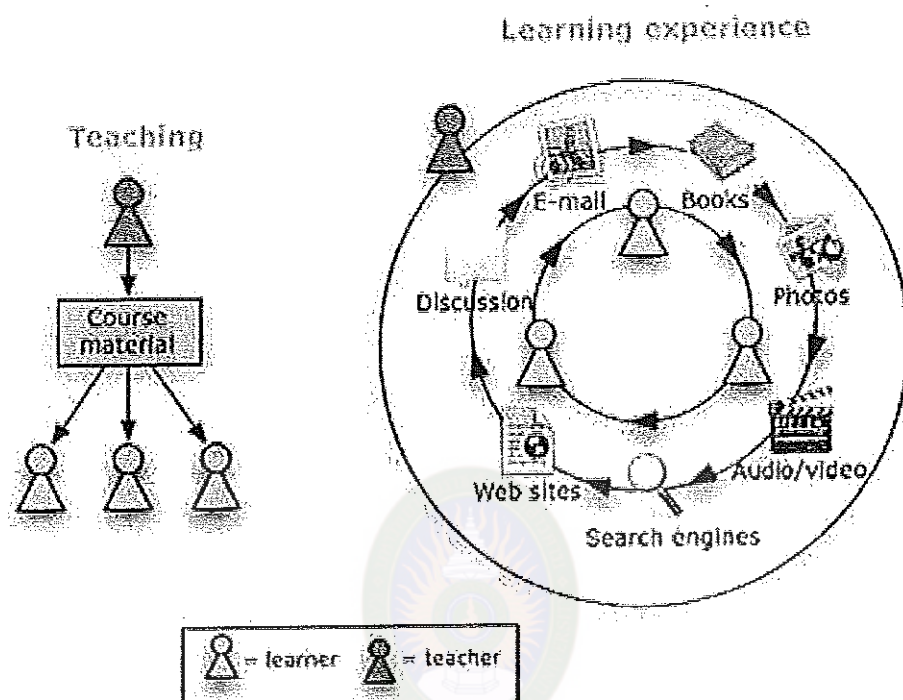
ของการค้นพบด้วยวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของตนเอง จะเห็นได้ว่า ประเด็นที่กล่าวในข้อ 1 – 7 เป็นขั้นตอนของการใช้วิธีสอนโดยใช้โครงงาน สำหรับข้อ 7 เป็นประเด็นเกี่ยวกับการสอนโดยใช้การจัดนิทรรศการ ในการให้ผู้เรียนปฏิบัติ ครูควรใช้วิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงาน โดยใช้คำถาม เช่น

- นักเรียนอยากรู้อะไรเกี่ยวกับเรื่องนี้บ้าง ลองคิดซิว่าทำไมสนใจเรื่องนี้
- เห็นแล้ว สงสัยไหมว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น
- น่าจะมีคำอธิบายมากกว่านี้หรือไม่
- นักเรียนดูแล้วคิดอย่างไร
- คำถามนักเรียนดีมาก ครูอยากให้เราช่วยกันหาคำตอบ

การจัดการเรียนรู้ดังกล่าว สามารถดำเนินการตามแผนภูมิในภาพที่ 1.1 และ 1.2 ดังนี้

ภาพที่ 1.1 การจัดการเรียนรู้โดยโครงงานและการจัดนิทรรศการ

ภาพที่ 1.2 การจัดการเรียนรู้โดยครู

นอกจากแนวคิดการใช้วิธีการใช้วิธีสอน โครงงานและการจัดนิทรรศการแล้ว ยังมีแนวคิดเรื่องการบูรณาการที่ครูจะสามารถนำมาใช้เป็นเทคนิคในการจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนนำข้อมูลหลากหลายที่เกิดจากการเรียนรู้ไปสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการบูรณาการ หมายถึง การนำศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน สาเหตุที่ต้องจัดให้มีการบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนคือ

1. ในชีวิตของคนเรามีเรื่องราวต่างๆ ที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ไม่ได้แยกออกจากกันเป็นเรื่องๆ
2. เมื่อมีการบูรณาการเข้ากับชีวิตจริง โดยการเรียนรู้ในสิ่งที่ใกล้ตัวแล้วขยายกว้างออกไป ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีขึ้นและเรียนรู้อย่างมีความหมาย
3. เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกันหรือเกี่ยวข้องกันควรนำมาเชื่อมโยงกันเพื่อให้เรียนรู้อย่างมีความหมาย ลดความซ้ำซ้อนเชิงเนื้อหาวิชา ลดเวลา แบ่งเบาภาระของครู
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ความคิด ความสามารถและทักษะที่หลากหลาย

โรงเรียนที่สนับสนุนให้มีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีลักษณะดังนี้

- 4.1. มีการจัดการเรียนการสอนเป็นหน่วย
- 4.2. เชื่อมโยงการเรียนรู้ผู้ท้องถิ่น
- 4.3. จัดตารางการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น
- 4.4. นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินและมีการประเมินผลตามสภาพจริง
- 4.5. ใช้กิจกรรมเชื่อมโยงสู่การฝึกทักษะและเนื้อหาสาระวิชาต่าง ๆ
- 4.6. การเรียนรู้แบบบูรณาการเชื่อมโยงสู่การประเมินทุกรายวิชาหรือทุกกลุ่ม
ประสบการณ์
- 4.7. สร้างการทำงานเป็นทีม โดยอาศัยครูเจ้าของวิชาหลายวิชาร่วมกันวางแผนและ

ทำการสอนประเภทของการบูรณาการ มีดังนี้

- 4.7.1. บูรณาการภายในวิชา เช่น ภาษาไทย จัดการเรียนรู้โดยบูรณาการทักษะฟัง ดู
พูด อ่าน เขียน หลักภาษา และการใช้ภาษา หรือวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนและตัวเลข 0-20 จัดการ
เรียนการสอนโดยบูรณาการการบวก ลบ ชั่ง ตวง วัด สถิติ แผนภูมิ โจทย์ปัญหา เป็นต้น
- 4.7.2. บูรณาการเชื่อมโยงกับกลุ่มประสบการณ์หรือวิชาอื่น ๆ ทำได้ 2 ลักษณะคือ
 - 4.7.2.1. ผู้สอนคนเดียวกันสอนหลายเรื่อง สามารถนำเนื้อหาสาระที่คล้ายกันหรือ
เหมือนกันมาบูรณาการด้วยกัน
 - 4.7.2.1. ผู้สอนหลายคนสอนในเนื้อหาวิชาที่สัมพันธ์กัน แต่มีชั่วโมงสอนต่างกัน
สามารถช่วยกันจัดทำหน่วยการสอน โดยการบูรณาการเนื้อหาเข้าด้วยกัน
 - 4.7.2.3. ผู้สอนสามารถบูรณาการ เชื่อมโยงและสอนเป็นคณะ คือ การที่ครูผู้สอน
ในวิชาหรือกลุ่มต่าง ๆ ร่วมกันกำหนดเรื่องเป็นหน่วย กำหนดหัวเรื่องใหญ่ (Theme) หัวเรื่องย่อย
(Topic) ประเด็นใน การสอน (Sub Topic) กำหนดกิจกรรม และร่วมกันจัดกิจกรรม ตลอดจนร่วมกัน
ประเมินผล

การวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การประเมินผลเป็นกระบวนการสำคัญที่มีส่วนเสริมสร้างความสำเร็จให้กับผู้เรียน และ
เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน การสอนและการประเมินผลจำเป็นต้องมีลักษณะ
ที่สอดคล้องกัน แต่ในการจัดการศึกษาที่ผ่านมา มีเหตุการณ์ที่ทำให้ดูเหมือนการสอนกับการ
ประเมินผลเป็นคนละส่วน แยกจากกันการประเมินผลน่าจะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ครูได้ข้อมูลที่
จะนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
กับผู้เรียน แต่กลับกลายเป็นเครื่องมือตัดสินหรือตีตราความ ใจ ความฉลาด สร้างความกดดันและเป็น
ทุกข์ให้กับผู้เรียน ความสำเร็จหรือล้มเหลวของการเรียนรู้ถูกตัดสินในครั้งสุดท้ายของกระบวนการ

เรียนการสอน โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับผลงานความสำเร็จหรือพัฒนาการที่มีขึ้นในระหว่างกระบวนการเรียนรู้ และนอกเหนือจากนั้น กระบวนการที่ใช้วัดและประเมินผลการเรียนรู้ในบางครั้งก็ไม่ได้สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการวัดจริง เพราะครูมักจะเคยชินกับการใช้เครื่องมือเพียงอย่างเดียว คือ แบบทดสอบ ซึ่งมีข้อจำกัดในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทางด้านเจตพิสัย และทักษะพิสัย ดังนั้น เมื่อมีการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้วก็จำเป็นที่จะต้องปฏิรูปกระบวนการวัดและประเมินผลใหม่ให้สอดคล้องกัน ซึ่งผู้รู้ในวงการศึกษาได้ยอมรับกันว่า แนวคิดในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสม คือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ดังจะได้กล่าวถึงในรายละเอียดต่อไป

การวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

การวัดและประเมินผลเป็นส่วนสำคัญของการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น เมื่อจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ การวัดและประเมินผลซึ่งต้องปรับเปลี่ยนไป ให้มีลักษณะเป็นการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และประเมินผลตามสภาพจริงด้วยการประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินผลผู้เรียนรอบด้านตามสภาพจริงของผู้เรียน มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. เน้นการประเมินที่ดำเนินการ ไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสามารถทำได้ตลอดเวลา ทุกสภาพการณ์
2. เน้นการประเมินที่ยึดพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียนจริง ๆ
3. เน้นการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน
4. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย ด้วยเครื่องมือที่หลากหลายและสอดคล้องกับวิธีการประเมิน ตลอดจนจุดประสงค์ในการประเมิน
5. เน้นคุณภาพผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ ความสามารถหลาย ๆ ด้าน
6. ประเมินด้านความคิด เน้นความคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์
7. เน้นให้ผู้เรียนประเมินตนเอง และการมีส่วนร่วมในการประเมินของผู้เรียน ผู้ปกครอง และครู

วิธีการและเครื่องมือการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินการแสดงผลการออกของผู้เรียนรอบด้านตลอดเวลา ใช้ข้อมูลและวิธีการที่หลากหลาย ด้วยวิธีการและเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาวัตถุประสงค์ของการประเมิน เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน ดังนั้น จึงใช้วิธีการที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การทดสอบ บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง การรายงานตนเองของผู้เรียน แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น

2. กำหนดเครื่องมือในการประเมิน เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ให้เป็นการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนรอบด้านตามสภาพจริงแล้ว การกำหนดเครื่องมือจึงเป็น เครื่องมือที่หลากหลาย เป็นต้นว่า

2.1 การบันทึกข้อมูล จากการศึกษา ผลงาน โครงการงาน หนังสือที่ผู้เรียน ผลิตแบบบันทึกต่างๆ ได้แก่ แบบบันทึกความรู้สึกรู้สึก บันทึกความคิด บันทึกของผู้เกี่ยวข้อง (นักเรียน เพื่อน ครู ผู้ปกครอง) หลักฐานร่องรอยหรือผลงานจากการร่วมกิจกรรม เป็นต้น

2.2 แบบสังเกต เป็นการสังเกตพฤติกรรมร่วมกิจกรรมในสถานการณ์ต่างๆ

2.3 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ความรู้สึก ความคิดเห็น ทั้งตัวผู้เรียนและ ผู้เกี่ยวข้อง

2.4 แฟ้มสะสมงาน เป็นสื่อที่รวบรวมผลงานหรือตัวอย่างหรือหลักฐานที่แสดง ถึงผลสัมฤทธิ์ความสามารถ ความพยายาม หรือความถนัดของบุคคลหรือประเด็นสำคัญที่ต้องเก็บไว้ อย่างเป็นระบบ

2.5 แบบทดสอบ เป็นเครื่องมือวัดความรู้ ความเข้าใจที่ยังคงมีความสำคัญต่อ การประเมินสำหรับผู้ประเมิน ประกอบด้วยผู้เรียนประเมินตนเอง ครู เพื่อน/กลุ่มเพื่อน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน

การนำแนวทางการประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การนำแนวทางการประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีแนวปฏิบัติดังนี้

1. ก่อนนำไปใช้ ครูต้องเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการประเมินตามสภาพจริง ที่สำคัญที่สุดคือการศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติจริง พัฒนาความรู้จากการลงมือปฏิบัติ
2. การแนะนำให้ผู้เรียนจัดทำแฟ้มสะสมงาน แฟ้มสะสมงานของผู้เรียน นอกจาก จะแสดงพัฒนาการของผู้เรียนแล้ว ยังเป็นการสะท้อนการสอนของครู เพื่อจะนำไปปรับปรุงการเรียน การสอนต่อไป

2.1 หลักการเบื้องต้นของการจัดทำแฟ้มสะสมงาน มีดังนี้

- (1) รวบรวมผลงานที่แสดงถึงพัฒนาการด้านต่าง ๆ
- (2) รวบรวมผลงานที่แสดงลักษณะเฉพาะของผู้เรียน
- (3) ดำเนินการควบคู่กับการเรียนการสอน
- (4) เก็บหลักฐานที่เป็นตัวอย่างที่แสดงความสามารถในด้าน

กระบวนการและผลผลิต

- (5) มุ่งเน้นในสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้

2.2 ความสำคัญของแฟ้มสะสมงาน คือ การรวบรวมข้อมูลของผู้เรียน ทำให้ครูได้ข้อมูลที่มีประโยชน์เกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคล และนำเอาข้อมูลดังกล่าวมาใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละคน ได้เต็มศักยภาพของตนเอง

บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เห็นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือครูผู้สอน ดังนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะเรื่องของความสำคัญ ความจำเป็น ทั้งนี้เพราะจะช่วยในการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการจัดการเรียนการสอน เมื่อแนวคิดเปลี่ยน การกระทำย่อมเปลี่ยนตามไปด้วย การกระทำหรือบทบาทของครูผู้สอนมีประเด็นสำคัญดังนี้

บทบาทในฐานะผู้จัดการและผู้อำนวยความสะดวก

บทบาทในฐานะผู้จัดการ ซึ่งกำหนดเป้าหมายในการจัดการว่า "ให้ผู้เรียน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของตนเอง" ดังนั้นครูจะต้องมีข้อมูลของผู้เรียนแต่ละคนรอบด้าน เพื่อนำมาวิเคราะห์และจัดการอย่างเหมาะสมเป็นงานหลักที่สำคัญ ทั้งนี้เพื่อ

1. วางแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1.1 การวางแผนอำนวยความสะดวก เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน ซึ่งจำเป็นต้องมีข้อมูลผู้เรียนรอบด้าน เพื่อนำมาวิเคราะห์และจัดการได้อย่างเหมาะสม เช่น จัดการด้านแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมสนับสนุน การให้การส่งเสริม เป็นต้น หรือการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ชุมชน บุคคลอื่น เพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

1.2 การวางแผนการเรียนรู้ รวมถึงการบริหารชั้นเรียนให้สอดคล้องกับรูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง.

การวางแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง มีขั้นตอนสำคัญ คือ กำหนดจุดประสงค์ประเมินพฤติกรรมหรือความสามารถของผู้เรียน กำหนดวิธีการสอน และประเมินผล

2. กำหนดบทบาทของตนเอง โดยเฉพาะการเป็นตัวกลางที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ เช่น การสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้เรียน การเป็นแบบอย่างที่ดี การสร้างสภาพแวดล้อมที่เกื้อกูลต่อการเรียนรู้ และการประพฤติปฏิบัติของผู้เรียน การสร้างระบบและการสื่อสารกับผู้เรียน ให้ชัดเจน การสร้างระบบควบคุม กำกับ ดูแลด้วยความเป็นธรรมและเป็นประชาธิปไตย

บทบาทในฐานะผู้จัดการเรียนรู้

บทบาทในฐานะผู้จัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ครูมีบทบาทที่สำคัญดังนี้

1. การเตรียมการสอน ครูควรเตรียมการสอนดังนี้

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน เพื่อจัดกลุ่มผู้เรียนตามความรู้ความสามารถ และเพื่อกำหนดเรื่องหรือเนื้อหาสาระการเรียนรู้

วิเคราะห์หลักสูตร เพื่อเชื่อมโยงกับผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะการกำหนดเรื่องหรือเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ ตลอดจนวัตถุประสงค์สำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นสากล

1.3 เตรียมแหล่งเรียนรู้ เตรียมห้องเรียน

1.4 วางแผนการสอน ควรเขียนให้ครอบคลุมองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดเรื่อง

(2) กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน

(3) กำหนดเนื้อหา ครูควรมีรายละเอียดพอที่จะเติมเต็มผู้เรียนได้

ตลอดจนมีความรู้ในเนื้อหาของศาสตร์นั้น ๆ

(4) กำหนดกิจกรรม เน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติ

ได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย นำข้อมูลหรือความรู้ที่นำมาสังเคราะห์เป็นความรู้หรือเป็นข้อสรุปของตนเอง ผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนอาจมีความหลากหลายตามความสามารถ ถึงแม้จะเรียนรู้จากแผนการเรียนรู้อีกด้วย

(5) กำหนดวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับจุดประสงค์

(6) กำหนดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือประเมิน

2. การสอน ครูควรคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

2.1 สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.2 กระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรม

2.3 จัดกิจกรรมหรือดูแลให้กิจกรรมดำเนินไปตามแผน และต้องคอยสังเกต

บันทึกพฤติกรรมที่ปรากฏของผู้เรียนแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม เพื่อสามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้มีความเหมาะสม

2.4 ให้การเสริมแรง หรือ ให้ข้อมูลย้อนกลับ ให้ข้อสังเกต

2.5 ประเมินผลการเรียน เป็นการเก็บรวบรวมผลงานและประเมินผลงานของ

ผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้

จากที่กล่าวมาข้างต้นมีลักษณะเป็นหลักการที่ครูสามารถนำมาขยายความเพิ่มเติมในเชิงปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางและใช้เป็นข้อสังเกตในการปฏิบัติงานและประเมินการปฏิบัติงานของตนเองที่ผ่านมา ครูได้แสดงบทบาทมากขึ้นเพียงใดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีส่วนใดที่ยังไม่ได้ทำหรือต้องปรับปรุง แก้ไขบ้าง พิจารณา ได้ดังนี้

1. การเตรียมการจัดการเรียนรู้ ครูควรมีบทบาทดังต่อไปนี้

1.1 วิเคราะห์หลักสูตร

1.2 ปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนหรือสอดคล้องกับท้องถิ่นหรือ
บูรณาการเนื้อหาสาระระหว่างกลุ่มประสบการณ์ หรือรายวิชา

1.3 เตรียมแหล่งเรียนรู้ เอกสาร สื่อประกอบการเรียนรู้

1.4 มีข้อมูลผู้เรียนที่จะนำไปเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้

2. การจัดการเรียนรู้ควรให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

2.1 เลือกเรื่องที่เรียน

2.2 วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.3 เรียนโดยการแลกเปลี่ยนความรู้

2.4 เรียนด้วยกระบวนการกลุ่ม

2.5 เรียนจากห้องสมุด

2.6 เรียนจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในและนอก โรงเรียน

2.7 เรียนโดยบูรณาการสาระ ทักษะ และคุณธรรม

3. ผลการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน สิ่งที่คุณเรียน ได้รับมีดังนี้

3.1 มีผลงานการเรียนรู้ที่หลากหลาย แม้เรียนจากแผนการเรียนรู้เดียวกัน

3.2 มีผลงานเชิงสร้างสรรค์

3.3 มีผลงานที่ภาคภูมิใจ

3.4 สรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง

3.5 มีความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่ม

3.6 ตัดสินใจ ลงความเห็น เลือกปฏิบัติ ได้อย่างเหมาะสมกับเรื่องและสถานการณ์

3.7 มีความมั่นใจและกล้าแสดงออก

4. การประเมินผล ครูจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์ ประเมินตามสภาพจริง

4.2 มีวิธีการและ เครื่องมือสอดคล้องกัน

4.3 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน

4.4 นำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

จากข้อมูลทั้งหมดที่ได้กล่าวมา จะเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นสิ่งที่ทำยากและดูเหมือนว่าครูจะมีภาระงานมากขึ้น ผู้ที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานนี้ได้ จะต้องตั้งใจ มีความพยายามความอดทน และต้องทำงานตลอดเวลา แต่ถ้าจะพิจารณาอย่างถ่องแท้แล้ว ก็ไม่ใช่ภาระงานที่หนักนอกเหนือขอบเขตของความเป็นครูที่มีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาบุคคล ครูที่

ปฏิบัติหน้าที่เต็มที่ตามแนวทางที่ถูกต้องย่อมจะได้รับผลงานของความเหน็ดเหนื่อยอย่างคุ้มค่าในเบื้องต้น คือ ได้ชื่นชมกับความเจริญงอกงามของศิษย์ ดังคำกล่าวที่ว่า “ความสำเร็จของศิษย์คือรางวัลชีวิตของครู” และทางด้านวัตถุประสงค์จะได้รับสิทธิประโยชน์อันพึงมีพึงได้อย่างสมน้ำสมเนื้อ ตามกลไกที่ระบุเป็นสาระต่าง ๆ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวดที่ 7 ครูทั้งหลายที่มีความตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตน ย่อมจะมีความยินดีที่จะรับภาระอันหนักแต่มีคุณค่านี้ไว้ด้วยความเต็มใจ และมีความภาคภูมิใจในความเป็นครูอาชีพ มิใช่คนที่มัวชีพเป็นครูและหาเลี้ยงชีวิตอยู่ไปวัน ๆ

งบการเงิน

1. ความหมายของงบการเงิน

งบการเงิน (Financial Statements) เป็นรายงานทางการเงินของกิจการที่จัดทำขึ้นเมื่อสิ้น รอบระยะเวลาหนึ่ง เรียกว่า “งวดบัญชี” (Accounting Period) ซึ่งกฎหมายกำหนดให้กิจการต้องนำเสนองบการเงินอย่างน้อยปี ละครั้ง กิจการทั่วไปจึงนิยมกำหนดงวดบัญชีเป็นระยะเวลา 1 ปี โดยเริ่มต้นและสิ้นสุดงวดบัญชีตามปีปฏิทิน แต่ทั้งนี้อาจกำหนดเป็นอย่างอื่นได้ หรือในกรณีที่กิจการต้องการทราบข้อมูลในระหว่างงวดบัญชี อาจจัดทำงบการเงินขึ้น มาสำหรับช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ เช่น สำหรับงวด 1 เดือน 3 เดือน หรือ 6 เดือน เป็นต้น

ข้อมูลทางการเงินที่กิจการได้จัดบันทึกไว้ในสมุดบัญชีแล้ว สิ้น งวดจะต้องสรุปผลและจัดทำรายงานเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานของกิจการที่ผ่านมาว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ มีกำไรหรือขาดทุนเท่าใด และฐานะการเงินปัจจุบันเป็นอย่างไร งบการเงินจึงถือเป็นงานชิ้น สุกท้ายของกระบวนการทางบัญชีการเงิน ซึ่งผู้บริหารของกิจการมีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลให้มีการจัดทำและนำเสนองบการเงิน โดยถูกต้องตามควรตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปตามที่กำหนดไว้ในแม่บทการบัญชีและมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง

2. ประโยชน์ของงบการเงิน

งบการเงินจัดทำ ขึ้นเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ โดยใช้ข้อมูลทางการเงินที่เกิดขึ้น ในอดีต ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ งบการเงินหลายกลุ่มในการนำไปใช้ตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจในอนาคต

ข้อมูลจากงบการเงินจะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินประเมินความสามารถของกิจการในการก่อให้เกิดเงินสดและรายการเทียบเท่ากับเงินสด ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงความสามารถของกิจการในการจ่ายเงินให้แก่ ลูกจ้างและผู้ขายสินค้า การจ่ายดอกเบี้ย การจ่ายคืนเงินกู้ และการแบ่งปันผลกำไรให้กับ

เจ้าของ รวมทั้ง แสดงถึงความสามารถหรือความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารในการบริหารทรัพยากรของกิจการ

3. ผู้ใช้งบการเงิน

บุคคลที่ใช้ประโยชน์จากข้อมูลในงบการเงินมีหลายฝ่ายซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ดังนี้

3.1 ผู้บริหาร (Managers) จะใช้ข้อมูลทางการบัญชีเพื่อการวางแผน ควบคุม และ ประเมินผลการดำเนินงานของกิจการ ถ้ามีปัญหาหรือข้อบกพร่องที่จุดใดจะได้ปรับปรุงแก้ไขได้ทัน เหตุการณ์รวมทั้ง ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจกำหนดแนวทางธุรกิจในอนาคต

3.2 พนักงานลูกจ้าง (Employees) จะใช้ข้อมูลทางการบัญชีเพื่อรู้ถึงความมั่นคงของ กิจการ และใช้ในการเรียกร้องค่าจ้างและสวัสดิการตามความเหมาะสม เป็นต้น

3.3 เจ้าของกิจการ (Owners) เจ้าของกิจการจะใช้ข้อมูลทางการบัญชีเพื่อประกอบการ ตัดสินใจเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเงินทุน การลงทุนเพิ่มเพื่อขยายกิจการ หรือควรรยกเลิกส่วนงานใด หรือไม่ เป็นต้น

3.4 ผู้ลงทุน (Investors) ผู้ลงทุนทั่วไปจะใช้ข้อมูลทางการบัญชีเพื่อประกอบการ ตัดสินใจว่าจะควรลงทุนในกิจการนั้น หรือไม่

3.5 ลูกค้า (Customers) จะใช้ข้อมูลทางการบัญชีเพื่อรู้ถึงความมั่นคงน่าเชื่อถือของ กิจการ และการกำหนดราคาของสินค้าหรือบริการว่ามีความเหมาะสมหรือไม่

3.6 เจ้าหนี้ (Creditors) จะใช้ข้อมูลทางการบัญชีเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาให้สินเชื่อ โดยดูว่ากิจการมีความสามารถในการทำกำไรเพียงพอที่จะชำระดอกเบี้ย และชำระคืนเงินต้นได้มาก น้อยเพียงใด และมีหลักประกันค้ำเงินต้นหรือไม่ เป็นต้น

3.7 รัฐบาล (Government) หน่วยงานของรัฐ เช่น กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง กรมพัฒนาธุรกิจค้า กระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น จะใช้ข้อมูลทางการบัญชีเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษี อากรและการควบคุมธุรกิจในด้านต่างๆ รวมทั้ง การใช้ข้อมูลทางการบัญชีในภาพรวมขององค์กรธุรกิจ ทั้ง ระบบเป็นแนวทางประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายทางด้านเศรษฐกิจ การเงินและการคลัง ของประเทศ เป็นต้น

3.8 ผู้สนใจอื่น (Others) ประชาชนทั่วไปจะนำข้อมูลทางการบัญชีของกิจการไปใช้ ประโยชน์ในด้านต่างๆ ตามความสนใจ เช่น ใช้ในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เป็นต้น

4. วัตถุประสงค์ของงบการเงิน

งบการเงินจัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินผลการ ดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ ซึ่งแสดงไว้ในงบดุล งบกำไรขาดทุน และ

งบกระแสเงินสด ตามลำดับ รวมถึง หมายเหตุประกอบงบการเงิน รายละเอียดประกอบและข้อมูลอื่น ๆ ซึ่งระบุไว้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงิน โดยฝ่ายบริหารของกิจการมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำ และนำเสนองบการเงินของกิจการ

ข้อมูลในงบการเงินต้องมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงิน ทุกประเภทกล่าวคือข้อมูลที่นำเสนอจะต้องมีลักษณะร่วมซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการ ทัวไปของผู้ใช้งบการเงินได้ ทุกกลุ่มแม่บทการบัญชีมิได้เน้นถึงความสำคัญของผู้ใช้งบการเงิน กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะแต่โดยนัยแล้วให้ถือความต้องการของผู้ลงทุนเป็นเกณฑ์ อย่างไรก็ตามงบการเงินไม่อาจให้ข้อมูลทุกประเภทที่ผู้ใช้งบการเงินต้องการได้ เนื่องจากข้อมูลส่วนใหญ่ แสดงถึงผลกระทบทางการเงินจากเหตุการณ์ในอดีต โดยที่งบการเงินไม่จำเป็นต้องแสดงข้อมูลที่มีใช้ข้อมูลทางการเงิน

แม่บทการบัญชีเน้นว่าแม้ข้อมูลในงบการเงินจะเป็นข้อมูลในอดีตแต่สามารถช่วยผู้ใช้งบการเงินในการประมาณการและการคาดการณ์ในอนาคตเพื่อใช้ตัดสินใจทางเศรษฐกิจได้

การตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินนั้นรวมถึงการประเมินผลการบริหารงานความสามารถในการทำกำไร และการก่อกระแสเงินสดของกิจการ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ ในกรณีใดกรณีหนึ่ง เช่น การตัดสินใจโยกย้ายหรือเปลี่ยนผู้บริหารการขายหรือถือเงินลงทุน ในกิจการต่อไปการอนุมัติวงเงินเชื่อ การดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ และการกำกับดูแลของหน่วยงานราชการ เป็นต้น

เพื่อให้การจัดทำงบการเงินบรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้นแม่บทการบัญชีได้กำหนดข้อสมมุติไว้ 2 ข้อคือ

1. เกณฑ์คงค้างการบันทึกรายการทางบัญชีจะบันทึกก็ต่อเมื่อรายการนั้น ได้เกิดขึ้นแล้วไม่ใช่บันทึกเมื่อมีการรับ หรือจ่ายเงินสด หรือรายการเทียบเท่าเงินสด โดยบันทึกถูกต้องตรงตามงวดบัญชีที่เกี่ยวข้อง

2. การดำเนินงานต่อเนื่อง งบการเงินจัดทำขึ้นภายใต้ข้อสมมุติที่ว่ากิจการจะดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและดำเนินอยู่ต่อไป ในอนาคตโดยไม่มีเจตนาหรือความจำเป็นที่จะเลิกกิจการหรือลดขนาดของการดำเนินงานอย่าง มีนัยสำคัญ

5. ลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน

งบการเงินจะมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ก็ต่อเมื่องบการเงินนั้น มีลักษณะเชิงคุณภาพตามที่แม่บทการบัญชีกำหนดไว้ดังนี้

5.1 ความเข้าใจได้ ข้อมูลในงบการเงินต้องสามารถเข้าใจได้ในทันทีที่ผู้ใช้งบการเงินใช้ข้อมูลดังกล่าวภายใต้ ข้อสมมุติที่ว่าผู้ใช้งบการเงินมีความรู้ตามควรเกี่ยวกับธุรกิจกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจและการบัญชี รวมทั้งมีความตั้งใจตามควรที่จะศึกษาข้อมูลดังกล่าว

5.2 ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ข้อมูลจะมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงิน ได้นั้นต้องเป็นข้อมูลที่ช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินเหตุการณ์ในอดีตปัจจุบันและอนาคตรวมทั้งช่วยยืนยัน หรือชี้ข้อผิดพลาดของผลการประเมินที่ผ่านมาของผู้ใช้งบการเงิน ได้อย่างไร ก็ตามผู้ใช้ งบการเงินควรคำนึงถึงความมีนัยสำคัญในการพัฒนาความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของ ข้อมูลนั้น ข้อมูลจะถือว่ามีความสำคัญ เมื่อการละเว้นที่จะแสดงข้อมูลนั้นหรือการ แสดงข้อมูลนั้น อย่างผิดพลาด ทำให้ผู้ใช้งบการเงินตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจผิดพลาด หรือตัดสินใจแตกต่างไป จากที่ควรจะเป็นหากผู้ใช้งบการเงิน ได้ทราบข้อมูลนั้น

5.3 ความเชื่อถือได้ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต้องเชื่อถือได้โดยเป็นข้อมูลที่ปราศจากความผิดพลาดที่มีนัยสำคัญและ ความลำเอียงซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

5.3.1 การเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม หมายถึง ข้อมูลควรแสดงตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วนั้นคือเป็นข้อมูลที่เข้าเกณฑ์การรับรู้รายการ ณ วันที่เสนอรายงาน

5.3.2 เนื้อหาสำคัญกว่ารูปแบบ หมายถึง ข้อมูลต้องบันทึกและแสดงตามเนื้อหา และความเป็นจริงเชิงเศรษฐกิจ ไม่ใช่ตามรูปแบบทางกฎหมายเพียงอย่างเดียว

5.3.3 ความเป็นกลาง หมายถึง ข้อมูลที่แสดงต้องมีความเป็นกลางหรือปราศจากความลำเอียง โดยไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะชี้นำผู้ใช้งบการเงิน

5.3.4 ความระมัดระวัง หมายถึง การใช้ดุลยพินิจที่จำเป็นในการประมาณการ ภายใต้อาณาที่ไม่แน่นอนเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้งบการเงินมีความน่าเชื่อถือ

5.3.5 ความครบถ้วน หมายถึง ข้อมูลในงบการเงินต้องมีความครบถ้วน โดยพิจารณาความมีนัยสำคัญและต้นทุนในการจัดทำ หมายถึง เพื่อมิให้มีความผิดพลาด หรือทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจผิด

5.4 การเปรียบเทียบกันได้ ผู้ใช้งบการเงินต้องสามารถเปรียบเทียบงบการเงินในรอบระยะเวลาต่างกันของกิจการเดียวกันและงบการเงินในรอบระยะเวลาเดียวกันของกิจการแต่ละกิจการ ได้ แต่มิได้หมายความว่าข้อมูลต้องอยู่ในรูปแบบเดียวกันตลอดไป และไม่สามารถยกเป็นข้ออ้างที่จะไม่นำมาตรฐานการบัญชีที่เหมาะสมกว่ามาถือปฏิบัติ เพื่อให้ข้อมูลสามารถเปรียบเทียบกันได้ การเปรียบเทียบกันได้ของข้อมูลช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถคาดคะเนถึงแนวโน้มของฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของกิจการนั้น รวมทั้งเปรียบเทียบแนวโน้มกับกิจการอื่นก่อนที่จะตัดสินใจลงทุน

6. องค์ประกอบของงบการเงิน

ประเภทของรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีตามลักษณะเชิงเศรษฐกิจของรายการและเหตุการณ์นั้นที่แสดงไว้ในงบการเงิน ซึ่งแม้บทการบัญชีได้ให้คำนิยามองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการใช้คำนิยามดังกล่าวในการตีความเพื่อจำแนกรายการต่าง ๆ ในงบการเงิน

โดยมีรายละเอียดดังนี้

6.1 องค์ประกอบซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการวัดฐานะการเงินในงบดุล ได้แก่

6.1.1 สินทรัพย์ หมายถึง ทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของกิจการ ทรัพยากรดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีตซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากทรัพยากรนั้นในอนาคต

6.1.2 หนี้สิน หมายถึง ภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการ ภาระผูกพันดังกล่าว เป็นผลของเหตุการณ์ในอดีตซึ่งการชำระภาระผูกพันนั้นคาดว่าจะส่งผลให้กิจการสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ

6.1.3 ส่วนของเจ้าของ หมายถึง ส่วนได้เสียคงเหลือในสินทรัพย์ของกิจการ หลังจากหักหนี้สินทั้งสิ้นออกแล้ว

6.2 องค์ประกอบซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการวัดผลการดำเนินงานในงบกำไรขาดทุน

6.2.1 รายได้ หมายถึง การเพิ่มขึ้นของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาบัญชี ในรูปกระแสเข้าหรือการเพิ่มค่าของสินทรัพย์ หรือการลดลงของหนี้สินอันส่งผลให้ส่วนของเจ้าของเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ไม่รวมถึงเงินทุนที่ได้รับจากผู้มีส่วนร่วมในส่วนของเจ้าของ

6.2.2 ค่าใช้จ่าย หมายถึง การลดลงของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาบัญชีในรูปกระแสออกหรือการลดค่าของสินทรัพย์หรือการเพิ่มขึ้นของหนี้สิน อันส่งผลให้ส่วนของเจ้าของลดลง ทั้งนี้ไม่รวมถึงการแบ่งปันส่วนทุนให้กับผู้มีส่วนร่วมในส่วนของเจ้าของ

7. การรับรู้องค์ประกอบของงบการเงิน

การรับรู้รายการ หมายถึง การรวมรายการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของงบดุล และงบกำไรขาดทุน หากรายการนั้นเป็นไปตามคำนิยามขององค์ประกอบและเข้าเกณฑ์การรับรู้รายการทุกครั้งต่อไปนี้

7.1 มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตของรายการดังกล่าวจะเข้าหรือออกจากกิจการ ซึ่งหลักเกณฑ์นี้ยึดหลัก ความน่าจะเป็น ในการพิจารณาการบันทึกรายการในงบการเงิน

7.2 รายการดังกล่าวมีราคาทุน หรือมูลค่าที่สามารถวัดได้อย่างน่าเชื่อถือ ซึ่งหลักเกณฑ์นี้ยึดหลักการประมาณ ที่สมเหตุสมผลในการพิจารณาการบันทึกรายการในงบการเงิน สำหรับรายการที่ไม่เข้าเกณฑ์ดังกล่าว กิจการไม่ควรรับรู้รายการนั้นแต่ควรเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินหรือคำอธิบายเพิ่มเติม หากรายการนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินของกิจการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พัฒนาพร เหล่าคนคำ (2548 : 170 - 173) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองแสงนาล้อม อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศแบบคลินิก พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เกี่ยวกับกระบวนการวิเคราะห์หลักสูตรและวิเคราะห์ผู้เรียน เทคนิควิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผลการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพิ่มขึ้นและสามารถจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ถูกต้องและมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่การนำแผนการเรียนรู้ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นมีความยาก อยู่ในระดับพอใช้ และมีรายการที่ต้องปรับปรุง คือ การให้ผู้เรียนได้อ่าน ศึกษา ค้นคว้า กระทำ ฝึกปฏิบัติหรือแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ผู้เรียนได้ฝึกความแม่นยำหรือเสนอแนะผู้อื่นหรือวางแผนปฏิบัติจริง การควบคุมชั้นเรียนและการจัดระเบียบวินัย และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจึงได้ร่วมกันวางแผนหาแนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในวงรอบ ที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การนิเทศ แบบคลินิก ผลการพัฒนาพบว่า การสอนของกลุ่มเป้าหมายดีขึ้นซึ่งมีผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับดี นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีความสุขในการเรียนรู้และกล้าแสดงออกมากขึ้น

ทัศนพงษ์ นามวงศ์ (2549 : 93-95) ได้ศึกษาค้นคว้า การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนวุฒิสถิตศึกษารัฐราษฎร์อุปถัมภ์ อำเภอดำเขื่อนแก้วสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 จังหวัดยโสธร พบว่า การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการนิเทศแบบคลินิกครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา มีความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากยิ่งขึ้น และได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบที่กำหนดได้นำพอใจทุกคน มีพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้น่าพอใจ มีการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ การเสริมแรงและการใช้สื่อการสอนเพื่อให้นักเรียน ได้ฝึกแก้ปัญหาและค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่างๆ และใช้คอมพิวเตอร์มาช่วยสอน สร้างแรงกระตุ้น เสริมแรงจูงใจให้กับนักเรียน นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนเพิ่มขึ้น

ศรายุทธ ธีศรีชัย (2549 : 88-93) ได้ศึกษาค้นคว้า การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนคาทอลิกพิทยาคม อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ก่อนการพัฒนาครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เทคนิค และวิธีการสอนของครูยังเป็นการบอกความรู้ให้นักเรียน ให้นักเรียนจดบันทึกความรู้ในลักษณะ เป็นเนื้อหาวิชา ความคิดรวบยอดครูเป็นผู้สรุปให้ วิธีการวัดผลประเมิน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ใช้การทดสอบเป็นส่วนใหญ่ และครูขาดการนำผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียน การสอน หลังการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นอย่างดี สามารถวิเคราะห์ หลักสูตร ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เข้าใจการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่เป็นสำคัญ และการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงได้และผลจากการนิเทศ ครูสามารถ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข เรียนรู้ จากการศึกษา การปฏิบัติจริง และเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น กิจกรรมการเรียนรู้สามารถสนอง ความแตกต่างของผู้เรียนได้ ครูเป็นผู้กระตุ้นแนะนำ ให้คำชี้แนะ ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือนักเรียน ตลอดเวลา ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล ให้นักเรียน มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผล สามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และ แก้ไขปัญหาพร้อมกันได้ มีความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม นักเรียนได้ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ได้ร่วมคิด ร่วมหาคำตอบ และแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง

นิพนธ์ วรรณไว (2549 : 79-81) ได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม โรงเรียนบ้านดงช้าง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ก่อนการพัฒนา ครูเขียนแผนการเรียนรู้ไม่สมบูรณ์ และไม่นำแผนการสอนไปใช้จริง ครูขาด การจัดเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย ครูขาดทักษะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและครูขาด ทักษะการสร้างเครื่องมือการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง การพัฒนาโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติจริง และการนิเทศ ทำให้ครูผู้สอนสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ เทคนิค แนวทาง และ วิธีการต่างๆ ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเกิดทักษะ ความชำนาญในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพ จึงทำให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมครูเป็นที่น่าสนใจ คือครูมีการเตรียมตนเอง ให้เป็นแหล่งความรู้ เตรียมสื่อและข้อมูลความรู้ เตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ เตรียมวิธีวัดผล และ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ครูเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำปรึกษา สนับสนุน เสริมแรง เป็นผู้ร่วมกิจกรรม ผู้ตรวจสอบ และเป็นผู้เสริมสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ แก่ผู้เรียน คือทำให้ผู้เรียนมีผลสำเร็จในการเรียนรู้ที่สูงขึ้น มีความสุขในการเรียน กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกอย่างมีเหตุผล

ไพบูลย์ จันทร์พรม (2550 : 99 - 103) ได้ศึกษาการพัฒนาครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านการจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอภูจินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ก่อนดำเนินการพัฒนาครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนขาดทักษะด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาออกโรงเรียนเมื่อดำเนินการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ การอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศกำกับติดตาม ทำให้ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถจัดการกระบวนการเรียนการสอน และ เขียนแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้แก้ปัญหา การพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กิ่งแก้ว มิตรวินิจฉัย (2551 : 91) ได้ศึกษาและพัฒนาบุคลากร โครงการ โรงเรียนสองภาษาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาคือการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความสามารถในการเขียนแผนการเรียนรู้และนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ได้ ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ผู้ศึกษาค้นคว้าทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนแผน และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้ถูกต้องและเพิ่มขึ้นมาก ส่วนการนิเทศภายใน พบว่า ภายหลังจากดำเนินการนิเทศภายในทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคน พัฒนาพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับดี มีการนำกิจกรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่น้ันเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

เฮอ์เกรฟ (Hargrave, 2004 : 395) ได้ศึกษาเรื่องพวกเราทุกคนกำลังเรียนรู้การใช้วิธีการสอนแบบ โครงงาน ในชั้นเรียน การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ดำเนินการขึ้นในชั้นเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองซึ่งสอนวิชาแกน โดยใช้วิธีการสอนแบบ โครงงาน เนื่องจากพบว่า วิธีการสอนแบบ โครงงานสามารถส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้พบกับความสำเร็จ เพราะรูปแบบของการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายเป็นการฝึกให้ผู้เรียน ได้ใช้ไหว้ปัญญาส่งเสริมให้ผู้เรียน ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาความคิดและค้นหาวิธีการแก้ โจทย์ปัญหาที่ครูกำหนดให้วิธีการเรียนรู้แบบ โครงงานคือการเน้นการเรียนรู้จากปัญหาในชีวิตจริง เพื่อให้ นักเรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้กับโลกภายนอกได้ ผู้วิจัยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาจากผลการปฏิบัติงานของนักเรียนแจกแบบสอบถามสำหรับนักเรียน และจดบันทึกข้อมูลภาคสนามผลจากการวิจัยครั้งนี้ให้ข้อสรุปว่าการ ใช้วิธีการสอนแบบ โครงงานมีผลกระทบในด้านบวกต่อการประสบความสำเร็จของนักเรียนทุกคนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้และสร้างกระบวนการแก้ปัญหาได้อย่างชัดเจน

วิกุลันด์ (Wicklund, 2003 : 3457-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่ครูออกแบบ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมตามความสามารถ ตามศักยภาพของนักเรียน ระหว่างการเรียนเป็นรายบุคคลกับการเรียนรู้โดยทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ที่ครูผู้สอนให้คำแนะนำและดูแลในการเรียน ในขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้สามารถทำงานได้ตามกำหนดเวลา ผลงานมีความถูกต้อง นักเรียนได้เกิดทักษะในการทำงาน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มใช้เวลาในการทำงานที่แตกต่างกัน นักเรียนที่พบว่านักเรียนที่เรียนตามลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใช้เวลาในการทำงานน้อยกว่านักเรียนที่เรียนรายบุคคล

ฮิลล์ (Hill, 2002 : 2168 - A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการสอนหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ที่จัดการสอนแบบบูรณาการกับการสอนแยกหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ของนักเรียนเกรด 6 ในโรงเรียนเขตเมืองมลรัฐเท็กซัส ผลการศึกษา พบว่า 1) นักเรียนที่เรียนหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์แบบบูรณาการ มีความงอกงามและคล่องแคล่วในทักษะวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มมากขึ้น 2) นักเรียนที่เรียนหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์มากกว่านักเรียนที่เรียนหลักสูตรปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 3) นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกัน 4) นักเรียนที่เรียนหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์มีผลต่อการดำรงชีวิตในสังคมมากกว่านักเรียนที่เรียนหลักสูตรปกตินัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 5) มีความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างความคล่องแคล่วทางวิชาคณิตศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

แม็คคอย (McCoy, 2003 : 2500 - A) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนปรับปรุงห้องดินในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 โรงเรียน เพื่อปรับปรุงผลสัมฤทธิ์การเรียนของนักเรียน โดยนำครู ผู้ปกครอง และผู้บริหารโรงเรียนมาร่วมกัน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อกำหนดประสิทธิภาพของแผนการในการระบุความต้องการของแผนการทางวิชาการทั้งในโรงเรียนและกำหนดว่าจะปรับปรุงอย่างไร ครู ผู้ปกครอง และผู้บริหารประชุมกันในกลุ่มงานและกลุ่มย่อย เพื่อทบทวนแผนการปรับปรุงห้องดินปัจจุบัน ตรวจสอบข้อมูลทางวิชาการของนักเรียน ซึ่งเป็นการสนับสนุน โปรแกรมใหม่และ โปรแกรมเก่าที่มีอยู่รวมทั้งการเข้ามามีส่วนร่วม และเพื่อพัฒนาการปฏิบัติการนำไปใช้และการประเมินแผนดังกล่าว ผลการศึกษา พบว่า แนวคิดร่วมเกิดขึ้น คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทั้ง 2 โรงเรียนที่ทำการวางแผนปรับปรุงห้องดินไปใช้จะต้องกล่าวเน้นไว้ก่อน สร้างกระบวนการซึ่งเป็นพื้นฐานของการปฏิรูปโรงเรียน ได้แก่ วัฒนธรรมการทำงานของโรงเรียน เวลา ซึ่งเป็นอุปสรรคมีส่วนร่วมของครูผู้ปกครอง การใช้ข้อมูลทางวิชาการของนักเรียนอย่างเหมาะสม และการนำแผนไปใช้เมื่อใช้เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมการเข้ากับการร่วมกันทำงานที่เหมาะสมและทรัพยากรที่มีอยู่นั้นเป็นผลที่แท้จริง อย่างไรก็ตามในการประยุกต์ใช้

บางประการผู้นำโรงเรียนรู้สึกว่าเป็นสิทธิและความรับผิดชอบในกระบวนการและผลที่ได้จริง เมื่อเสร็จสิ้นครบวงจรประจำปีของกระบวนการและผลที่ได้รับจะต้องสังเกต ได้จริงเมื่อเสร็จสิ้นครบวงจรประจำปีของกระบวนการแล้วนักเรียน โรงเรียนหรือกลุ่ม โรงเรียนก็สามารถวิวัฒนาการ ไปเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างร่วมกัน

อาเลคซิค (Aleksic. 2004 : 3186 - A) ได้ศึกษาผลของการใช้ภาพประกอบสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน จากตำราเรียนที่มีภาพประกอบถึงแม้จะมีสิ่งแสดงว่าพื้นฐานการวิจัยมีการเจริญขึ้น ซึ่งพบว่าตำราที่มีภาพประกอบสามารถเสริมแรงด้านบวกของการเรียนรู้ ผู้เรียนมักจะปฏิบัติการใช้ภาพประกอบการอธิบายเพียงผิวเผิน ดังนั้นวิธีที่เป็นไปได้ที่สนับสนุนการใช้ภาพประกอบการอธิบายที่เป็นกระบวนการประมวลผลที่มีระบบ คือการใช้คำถามประกอบการตรวจสอบผลการเรียนกระทำได้โดยใช้คำถามที่ต่างกัน 2 ชนิด เพื่อเป็นการกระตุ้นการเลือกและการรวบรวมคำตอบขึ้นอยู่กับความรู้ของผู้เรียนผสมกับระดับการตอบสนองที่พบของนักเรียน จะขาดเสียไม่ได้สำหรับความหมายของการเรียนรู้ที่จะตรวจสอบการเรียนรู้ที่จะถูกตรวจสอบการทดลองทั้งสองครั้งที่ถูกดำเนินการแล้ว การทดลองครั้งที่ 1 ชนิดของคำถามมีความหลากหลายในขณะที่การทดลองครั้งที่ 2 ชนิดของการตอบสนองมีความหลากหลาย

เฮเชค (Hayek. 2002 : 2696-A) ได้วิจัยการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกระบวนการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงานของครู การนำไปสู่วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นกระบวนการเชิงโครงสร้างที่ทำให้ให้นักเรียนได้รับความรู้ และสามารถสร้างกระบวนการในการคิด โดยผ่านกระบวนการกลุ่ม การปรึกษากันในกลุ่ม การร่วมมือกันระหว่างนักเรียนคนอื่น ๆ ในส่วนของครูจะเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการเรียนการสอนจากแบบเดิมไปสู่การเรียนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 42 คน ครูจำนวน 6 คน ผลการวิจัย พบว่า เมื่อครูไม่สามารถพัฒนาพื้นฐานทางด้านทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่อย่างเหมาะสม ถ้าจัดการอบรมให้ครูได้เรียนรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแล้วจะส่งผลให้ครูมีความเข้าใจในค่านทฤษฎีและการปฏิบัติอย่างถูกต้องทำให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ และครู ได้สร้างกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงไปสู่การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรายวิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม การค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า
3. วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. ขั้นตอนดำเนินการศึกษาค้นคว้า
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม รหัสนักศึกษา 5531401401

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม รหัสนักศึกษา 5531401401 จำนวน 33 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ วิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน โดยใช้นหนังสือ การบัญชีขั้นต้น หนังสือของ ศศ. เสนีย์ พวงยานี บทที่ 3 เรื่อง งบการเงิน

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทำการศึกษาค้นคว้าในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โดยใช้เวลาสอน 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 3 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง ตั้งแต่วันที่ 19 มิถุนายน 2555 และ 26 มิถุนายน 2555

เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักศึกษาสาขาวิชาการเงิน วิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ข้อสอบแบบปรนัย แบบตัวเลือก 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้

วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน ของนักศึกษสาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้
 - 1.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตรสาขาวิชาการบัญชี ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2550 และหนังสือเรียน วิชา หลักการบัญชีขั้นต้น เรื่อง งบการเงิน ของ ผศ. เสนีย์ พวงยานี บทที่ 3 เรื่อง งบการเงิน
 - 1.2 ศึกษาการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากคู่มือแนวการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546 : 271-279)
 - 1.3 ศึกษาแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (เลิศชาย ปานมูข. 2552 : เว็บไซต์)
 - 1.4 วิเคราะห์เนื้อหาสาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา ดังตารางการวิเคราะห์แผน การจัดการเรียนรู้

ตาราง 1 ตารางการวิเคราะห์

แผนการจัด การเรียนรู้	เนื้อหา	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	กิจกรรมการวิจัย
บทที่ 3 เรื่อง งบการเงิน	หลักการงบการเงิน	1. นักศึกษาสามารถอธิบาย ความหมายงบการเงินได้ 2. นักศึกษาสามารถอธิบายและ เข้าใจถึงองค์ประกอบงบการเงิน ได้อย่างถูกต้อง 3. นักศึกษาสามารถอธิบายงบ การเงินฉบับสมบูรณ์ได้อย่าง ถูกต้อง 4. นักศึกษาสามารถนำ ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ ในการทำงานในสายอาชีพของ ตนได้	1. จัดทำแผนการ เรียนการสอน 2. นำแบบทดสอบ ก่อนเรียนให้ นักศึกษาทำ 3. อภิปราย 4. นักศึกษาค้นคว้า และการทำงาน กลุ่ม 5. ให้นักศึกษา นำเสนอ กรณีศึกษา 6. นักศึกษาตอบ คำถามด้วยปาก เปล่า 7. ให้นักศึกษาทำ แบบทดสอบหลัง เรียนอีกครั้ง 8. ประมวลผล

1.5 กำหนดรูปแบบและจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีรายละเอียดตามหัวข้อ
ต่อไปนี้

1.5.1 สารสำคัญ

1.5.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ (ผลการเรียนรู้)

1.5.3 สารการเรียนรู้

1.5.4 กิจกรรมของผู้เรียนหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1.5.4.1 อาจารย์แนะนำทักษะการเรียนรู้ร่วมกัน แนะนำเกี่ยวกับระเบียบการทำงานกลุ่ม บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม แจกวัสดุประสงค์ของบทเรียน และการทำงานกิจกรรมร่วมกัน

1.5.4.2 อาจารย์นำเสนอประเด็นหรือเนื้อหาใหม่ โดยอาจนำเสนอด้วยสื่อที่น่าสนใจ ใช้การสอนโดยตรงหรือตั้งประเด็นที่น่าสนใจให้ผู้เรียนอภิปราย

1.5.4.3 จัดผู้เรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน ให้สมาชิกมีความสามารถต่างกัน ประกอบด้วยนักเรียนความสามารถสูง ปานกลาง และความสามารถต่ำ (เก่ง 2 คน – กลาง 2 คน – อ่อน 1-2 คน) แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษา ทบทวนเนื้อหาที่อาจารย์นำเสนอจนเข้าใจ และผู้เรียนทุกคนในกลุ่มทำแบบทดสอบ (Quiz) เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน

1.5.4.4 อาจารย์และนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน ถ้ามีสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ อาจารย์ควรอธิบายเพิ่มเติม และนักเรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่ม และพิจารณาว่าอะไรคือจุดเด่นของงานและอะไรคือสิ่งที่ควรปรับปรุง

1.5.5 สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้จัดกิจกรรมหรือแหล่งเรียนรู้

1.5.6 การวัดและประเมินผลระหว่างดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือกระบวนการวัดและประเมินผล

1.5.7 บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

1.6 เขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยยึดขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ เรื่อง งบการเงิน

1.7 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอคำแนะนำในเนื้อหา แต่ละขั้นตอนของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของจุดประสงค์ ความเหมาะสมของภาษา ความชัดเจนในการใช้ภาษา ความครอบคลุมและถูกต้องของเนื้อหาสอดคล้องกับการวัดผลและประเมินผลความเหมาะสมด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนและกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามเกณฑ์ที่กำหนด

1.8 จัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์นำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการพัฒนานักกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรายวิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีและวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2 ศึกษาคู่มือแนวการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชี เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสาระการเรียนรู้ วิธีการคัดเลือกข้อสอบ

2.3 วิเคราะห์เนื้อหาจากการศึกษามาจัดทำข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้มีสาระการเรียนรู้ในรายวิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่อง งบการเงิน มาใช้ในการจัดทำข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.4 สร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องงบการเงินแบบปรนัย โดยให้ครอบคลุมเนื้อหา โดยจัดสร้างเป็น 30 ข้อ เพื่อคัดไว้ใช้จริง 20 ข้อ

2.5 นำแบบทดสอบเสนอต่อผู้เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ จากนั้นนำแบบทดสอบพร้อมแบบประเมิน นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ ชุดเดิมเพื่อตรวจประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

ให้คะแนน 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่วัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยใช้สูตร IOC เลือกข้อสอบตั้งแต่ 0.33 – 1.00 ซึ่งแสดงว่า ข้อสอบมีความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจริง และอยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรง (สมนึก ภักธิชธานี. 2546 : 218-220)

2.6 นำแบบทดสอบ ไปทดสอบกับนักศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง

2.7 นำคะแนนที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์หาระดับความยาก (Difficulty Level) และค่าอำนาจจำแนก (Item Discrimination) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากข้อสอบทั้งหมด 30 ข้อ คัดเลือก 20 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20-1.00 ซึ่งพบว่า ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.45-0.71 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.76 (ภาคผนวก ค)

2.8 นำแบบทดสอบเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งเพื่อพิจารณาขอความเห็นชอบ

2.9 จัดพิมพ์และทำสำเนาแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ

ผู้วิจัย ดำเนินการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยแผนการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร และคำร่าเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามของบุญชม ศรีสะอาด

3.2 การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแผนการเรียนรู้ออนไลน์แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 1 ฉบับ 10 ข้อ เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 96) ซึ่งมี 5 ระดับ

3.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา ความชัดเจนของภาษาและความเข้าใจ

3.4 ดำเนินการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับภาษาที่ไม่ชัดเจน และปรับให้เหมาะสมกับวัยของนักศึกษา

3.5 นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยค้นคว้าครั้งนี้ มีขั้นตอนการดำเนินการทดลอง โดยใช้แผนการจัดการทางการพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรายวิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน จำนวน 33 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ดังนี้

1. ทดสอบความรู้พื้นฐานการเรียนวิชาหลักการบัญชีขั้นต้น บทที่ 3 เรื่อง งบการเงิน ก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ
2. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้วิชา วิชา หลักการบัญชีขั้นต้น บทที่ 3 เรื่อง งบการเงิน โดยจัดการเรียนการสอน 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 3 ชั่วโมง
3. ทดสอบย่อยท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ทุกครั้งเมื่อมีการสอนเสร็จในแต่ละแผนการเรียนรู้ออนไลน์
4. ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา หลักการบัญชีขั้นต้น บทที่ 3 เรื่อง งบการเงิน หลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกัน กับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชา หลักการบัญชีขั้นต้น บทที่ 3 เรื่อง งบการเงิน ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ t-test โดยใช้สูตร The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2551 : 145)
3. แบบประเมินผลความพึงพอใจนักศึกษาที่เรียนด้วยแผนการจัดการวิชา หลักการบัญชีขั้นต้น บทที่ 3 เรื่อง งบการเงิน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ
 - 1.1 การทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง IOC
 - 1.2 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination)
 - 1.3 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
 - 2.1 ร้อยละ (Percentage)
 - 2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 2.3 การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. t-test

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
4. ข้อสังเกตในการศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

\bar{x}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
t	แทน	สถิติทดสอบที่พิจารณาความมีนัยสำคัญใน t – distribution

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาการเรียน การเพิ่มทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการเรียนรู้ที่ได้จากการปฏิบัติจริง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จากแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน ของนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของรายวิชา หลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน ของนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาการเรียน การเห็น
ทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการเรียนรู้ที่ได้จากการปฏิบัติจริง
โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตาราง 2 คะแนนการประเมินพฤติกรรมกลุ่มระหว่างเรียน และคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ก่อนเรียนและหลังเรียน

นักเรียน คนที่	คะแนน ก่อนเรียน (20 คะแนน)	คะแนนระหว่างเรียนตาม แผนการจัดการเรียนรู้			คะแนน หลังเรียน (20 คะแนน)
		คะแนน แบบทดสอบ ท้ายแผน (10 คะแนน)	พฤติกรรม กลุ่ม (10 คะแนน)	รวม	
1	16	8	9	17	19
2	12	7	9	16	15
3	11	7	8	15	16
4	13	7	8	15	14
5	8	8	9	17	14
6	13	8	9	17	18
7	10	6	8	14	16
8	12	6	9	15	14
9	11	7	9	16	17
10	14	6	9	15	18
11	15	7	9	16	17
12	10	6	8	14	16
13	14	8	9	17	19

ตาราง 2 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	คะแนน ก่อนเรียน (20 คะแนน)	คะแนนระหว่างเรียนตาม แผนการจัดการเรียนรู้			คะแนน หลังเรียน (20 คะแนน)
		คะแนน แบบทดสอบ ท้ายแผน (10 คะแนน)	พฤติกรรม กลุ่ม (10 คะแนน)	รวม (20 คะแนน)	
14	14	7	9	16	19
15	15	8	9	17	20
16	11	8	8	16	17
17	12	7	8	15	16
18	10	9	9	18	16
19	10	7	9	16	15
20	11	7	9	16	14
21	13	6	10	16	18
22	13	9	9	18	18
23	12	9	10	19	13
24	12	7	9	16	14
25	10	8	9	17	15
26	9	7	10	17	14
27	14	9	9	18	20
28	12	8	10	18	16
29	14	8	9	17	20
30	10	9	8	17	15
31	11	7	8	15	18
32	13	7	9	16	17
33	14	7	9	16	17

ตาราง 2 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	คะแนน ก่อนเรียน (20 คะแนน)	คะแนนระหว่างเรียนตาม แผนการจัดการเรียนรู้			คะแนน หลังเรียน (20 คะแนน)
		คะแนน แบบทดสอบ ท้ายแผน (10 คะแนน)	พฤติกรรม กลุ่ม (10 คะแนน)	รวม (20 คะแนน)	
รวม	399	245	293	538	545
ค่าเฉลี่ย	12.09	7.42	8.88	16.30	16.52
S.D.	1.91	0.94	0.60	1.19	2.00
ร้อยละ	60.45	74.24	88.79	81.52	82.58
ประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้ (E_1/E_2) เท่ากับ 81.52/82.58					

จากตาราง 2 พบว่า คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีค่าเฉลี่ย 16.52 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.58 ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้ ประสิทธิภาพของการเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาการเรียน การเพิ่มทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการเรียนรู้ที่ได้จากการปฏิบัติจริง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.52/82.58 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ วิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน ของนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน

ตาราง 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน จากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้วิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน ของนักศึกษา สาขาวิชาการเงิน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การทดสอบ	จำนวน นักเรียน	คะแนนเต็ม (20)	\bar{x}	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	33	20	12.09	1.91	16.068	0.000*
หลังเรียน	33	20	16.52	2.00		

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 3 พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการเงิน ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาหลักการบัญชีขั้นต้น มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของรายวิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน ของนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตาราง 4 ความพึงพอใจที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน
ของนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. นักศึกษาพอใจในการเรียนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากได้คิดและวิเคราะห์ช่วยกัน	4.32	0.85	มาก
2. การเรียนแบบรวมกลุ่มช่วยเหลือกันมีความเป็น กันเอง ทุกคนเป็นมิตรกัน ไม่เจ็บเบงา	4.12	0.73	มาก
3. การเรียนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทำให้นักศึกษาได้ ร่วมมือกันทำให้นักศึกษามีโอกาสได้ช่วยเหลือกัน	4.45	0.88	มาก
4. การเรียนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทำให้ผู้เรียนมี ความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น	3.98	0.70	มาก
5. การนำเสนอผลงานในระบบกลุ่ม ทำให้มีโอกา สแสดงความคิดและระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับ เนื้อหาได้มากขึ้น	4.48	0.75	มาก
6. การเรียนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทำให้นักศึกษา มีอิสระในการคิด	4.24	0.77	มาก
7. การเรียนด้วยแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญทำให้บรรยากาศในการเรียนมีความ อบอุ่น ไม่เน้นการแข่งขันและทำให้เกิดกระบวนการ เรียนรู้ที่หลากหลาย	4.40	0.86	มาก
8. เนื้อหาในกิจกรรมที่ร่วมกันทำมีความเหมาะสม ใช้เวลาไม่มากทำให้ผู้เรียน ไม่เกิดความเบื่อหน่าย	4.41	0.66	มาก
9. มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา ทำให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น	4.30	0.79	มาก
10. นักศึกษามีโอกาสได้อ่าน เขียนและวิเคราะห์สิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลา	4.39	0.80	มาก
รวม	4.31	0.78	มาก

จากตาราง 4 พบว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาหลักการบัญชี
ขั้นต้น เรื่องงบการเงิน ของนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ที่ระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้
ทำให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น การนำเสนอผลงานในระบบกลุ่ม ทำให้มีโอกาสดูความคิด
และระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับ เนื้อหาได้มากขึ้น การเรียนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทำให้นักศึกษา
ได้ร่วมมือกันทำให้นักศึกษามีโอกาสได้ช่วยเหลือกัน และเนื้อหาในกิจกรรมที่ร่วมกันทำมีความ
เหมาะสม ใช้เวลาไม่มากทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรายวิชา หลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงินของนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม สรุปผลการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การเพิ่มทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการเรียนรู้ร่วมกัน และการเรียนรู้ที่ได้จากการปฏิบัติจริง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน ของนักศึกษา จากการเรียน โดยแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน ของนักศึกษา สาขาวิชาการเงิน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในวิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน ของนักศึกษา สาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สรุปผล

1. ประสิทธิภาพของการเพิ่มศักยภาพ ทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการเรียนรู้ร่วมกัน และการเรียนรู้ที่ได้จากการปฏิบัติจริง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.52/82.58 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. นักศึกษาสาขาวิชาการเงิน ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. นักศึกษาสาขาวิชาการเงิน ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน มีความพึงพอใจต่อแผนการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

นักศึกษสาขาวิชาการเงิน ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ วิชา หลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถ อภิปรายผล ได้ดังนี้

1. นักศึกษาสาขาวิชาการเงิน ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ วิชา หลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนับได้ว่ามีประโยชน์และส่งผล โดยตรงกับผู้เรียน เนื่องจาก การสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการเชื่อมโยงความคิดรวบยอดของศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งต่างๆ อย่างมีความหมายต่อเนื่อง และสอดคล้องกับชีวิตจริง โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิคแลนด์ (Wicklund, 2003 : 3457-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบ ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามค้ำขั้นตอนการจัดการกิจกรรมที่ครู ออกแบบ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมตามความสามารถ ตามศักยภาพของนักเรียน ระหว่างการเรียนเป็นรายบุคคลกับการเรียนรู้โดยทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ที่ครูผู้สอนให้คำแนะนำ และดูแลในการเรียนในขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้สามารถทำงานได้ตามกำหนดเวลา ผลงาน มีความถูกต้องนักเรียน ได้เกิดทักษะในการทำงาน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มใช้เวลาในการทำงานที่แตกต่างกัน นักเรียนที่พบว่านักเรียนที่เรียนตามลำดับขั้นตอนการจัดการกิจกรรมตาม แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใช้เวลาในการทำงานน้อยกว่านักเรียนที่เรียนรายบุคคล และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิพนธ์ วรไว (2549 : 79-81) ได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม โรงเรียนบ้านดงช้าง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ก่อนการพัฒนา ครูเขียนแผนการเรียนรู้ไม่สมบูรณ์ และไม่นำแผนการสอนไปใช้จริง ครูขาดการจัดเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย ครูขาดทักษะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

และครูขาดทักษะการสร้างเครื่องมือการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง การพัฒนาโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติจริง และการนิเทศ ทำให้ครูผู้สอนสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ เทคนิค แนวทาง และวิธีการต่างๆ ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเกิดทักษะความชำนาญการในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพ จึงทำให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูเป็นที่น่าสนใจ คือครูมีการเตรียมตนเองให้เป็นแหล่งความรู้ เตรียมสื่อและข้อมูลความรู้ เตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ เตรียมวิธีวัดผล และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ครูเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำปรึกษา สนับสนุน เสริมแรงเป็นผู้ร่วมกิจกรรม ผู้ตรวจสอบ และเป็นผู้เสริมสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์แก่ผู้เรียน คือทำให้ผู้เรียนมีผลสำเร็จในการเรียนรู้ที่สูงขึ้น มีความสุขในการเรียน กล้าคิด กล้าทำกล้าแสดงออกอย่างมีเหตุผล

2. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ วิชา หลักการบัญชีขั้นต้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรายุทธ ธีศรีชัย (2549 : 88-93) ได้ศึกษาค้นคว้า การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนคาทอลิกพิทยาคม อำเภอศรีราชา จังหวัดอุดรธานี พบว่า ก่อนการพัฒนาครูขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เทคนิค และวิธีการสอนของครูยังเป็นการบอกความรู้ให้นักเรียน ให้นักเรียนจดบันทึกความรู้ในลักษณะเป็นเนื้อหาวิชา ความคิดรวบยอดครูเป็นผู้สรุปให้ วิธีการวัดผลประเมิน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ใช้การทดสอบเป็นส่วนใหญ่ และครูขาดการนำผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอน หลังการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นอย่างดี สามารถวิเคราะห์ หลักสูตร ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เข้าใจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นสำคัญ และการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ได้และผลจากการนิเทศ ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความสุข เรียนรู้จากการคิด การปฏิบัติจริง และเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น กิจกรรมการเรียนรู้สามารถสนองความแตกต่างของผู้เรียน ได้ ครูเป็นผู้กระตุ้นแนะนำ ให้คำชี้แนะ ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือนักเรียนตลอดเวลา ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล ทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผล สามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และแก้ปัญหาาร่วมกันได้ มีความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม นักเรียนได้ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ได้ร่วมคิด ร่วมหาคำตอบ และแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง

3. นักศึกษาที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ วิชา หลักการบัญชีขั้นต้น เรื่องงบการเงิน ของนักศึกษาสาขาวิชาการเงิน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ที่ระดับมากที่สุด เนื่องจากมีโอกาสดูได้อ่าน เขียนและวิเคราะห์สิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลา และเรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เรียนง่ายขึ้น ไม่ยุ่งยาก พร้อมทั้ง มีอุปกรณ์การเรียนหลากหลายและน่าสนใจ

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ วิชา หลักการบัญชีขั้นต้น เรื่อง งบการเงิน มีข้อดี ดังนี้ นักศึกษามีความเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม การทำงานเป็นกลุ่มช่วยเหลือกัน มีความกระตือรือร้น ตั้งใจเรียน และสนใจร่วมกิจกรรม สนใจเนื้อหา และชอบข้อคำถามน้อยข้อ เข้าใจและสามารถตอบข้อคำถามได้ตรงประเด็น และมีการช่วยเหลือกันภายในกลุ่มทั้งคนเก่ง ปานกลาง อ่อน นักศึกษาสามารถอ่าน และเขียนคำยากมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ข้อจำกัด คือ บางกลุ่มยังใช้เวลาในการทำงานกลุ่มนานกว่ากลุ่มอื่น แต่ก็สามารถทำงานได้ประสบผลสำเร็จ การวางแผนการจัดการเรียนรู้วิธีนี้ทำให้ผู้เรียนเกิดความสามัคคีในกลุ่มมากขึ้น และเกิดสิ่งใหม่ ๆ ทำให้นักศึกษามีความรู้มากขึ้นจากการศึกษาเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 อาจารย์ผู้สอนในสาขา ควรนำการแผนการจัดการเรียนรู้ วิชา หลักการบัญชีขั้นต้น ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าพัฒนาขึ้นไปใช้ในการสอนและทำการเผยแพร่กับอาจารย์ผู้สอนสาขาอื่นต่อไป

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าพัฒนาขึ้น ทำให้นักศึกษาความรู้ความเข้าใจมากขึ้นและได้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้ศึกษาควรนำการแผนการจัดการเรียนรู้ วิชา หลักการบัญชีขั้นต้น ไปใช้กับชั้นอื่นด้วย

1.3 จัดกลุ่มนักศึกษาให้ละความสามารถอย่างชัดเจนตามสาระการเรียนรู้ที่สอน เพื่อให้สมาชิกเกิดพฤติกรรมกลุ่มร่วมมือในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการเรียนรู้ ในเนื้อหาอื่น หรือระดับชั้นอื่นๆ

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปสอนเปรียบเทียบกับวิธีสอนอื่นๆ ในเนื้อหาเดียวกันและชั้นเดียวกัน เพื่อจะได้เป็นการส่งเสริมและหาแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาค้นคว้าในเรื่องเดียวกันนี้ แต่ให้กลุ่มทดลองเปรียบเทียบกับ การทดลองสับเปลี่ยนกลุ่มศึกษากับกลุ่มใหม่ไปเรื่อย ๆ เพื่อให้ได้ผลเปรียบเทียบกับ การทดลองกลุ่มเดิมว่ามีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นกว่าเดิมหรือไม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว, 2544.
- . คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระภาษาไทย. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้า
และพัสดุภัณฑ์, 2545 ก.
- เจษฎา ทะเสนอด. การพัฒนาครูด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
โรงเรียนบ้านพนาหนองหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- ชนาธิป พรกุล. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ชวลิต ชุกก่าแพง. การพัฒนาหลักสูตร. มหาสารคาม : โรงพิมพ์ ทีคิพี, 2551.
- ถวัลย์ มาศจรัส และคนอื่นๆ. นวัตกรรมการศึกษาชุดการสอนแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาผู้เรียน
และการจัดทำผลงานทางวิชาการอาจารย์ 3 และบุคลากรทางการศึกษา (ครูชำนาญการ
ครูเชี่ยวชาญ และครูเชี่ยวชาญพิเศษ). กรุงเทพฯ : ธารอักษร, 2546.
- ณัฐสิทธิ์ หล้าหนองจิก. การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
โรงเรียนบ้านตูม (นพค.15 grp.กลางอุบลรัตน์) อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ.
การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.
- ณรงค์ แสนฤทธิ. การศึกษาและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โรงเรียนท่าคันโท
วิทยาคาร จังหวัดกาฬสินธุ์. กาฬสินธุ์ : โรงเรียนท่าคันโทวิทยาคาร, 2543.
- ดวงกมล สิมหึ่ง. การพัฒนาผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน
เป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- ทศนา แยมมณี. 14 วิธีสอน สำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- บุญชม ศรีสะอาด. การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก, 2541.
- . การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- ไพบุลย์ จันทร์พรม. การพัฒนาครูศูนย์การเรียนชุมชนด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอดุจดินารายณ์
จังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 2550.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

ตัวอย่าง แผนการจัดการเรียนรู้ วิชา หลักการบัญชีขั้นต้น
เรื่อง งบการเงิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนการจัดการเรียนรู้

วิชา หลักการบัญชีขั้นต้น รหัส 3521104 บทที่ 3 เรื่อง งบการเงิน
สาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คำอธิบาย

ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดงบการเงิน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- 1..นักศึกษาสามารถอธิบายความหมายงบการเงินได้
2. นักศึกษาสามารถอธิบายและเข้าใจถึงองค์ประกอบงบการเงินได้อย่างถูกต้อง
3. นักศึกษาสามารถอธิบายงบการเงินฉบับสมบูรณ์ได้อย่างถูกต้อง
4. นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการทำงานในสายอาชีพของตนได้

สาระการเรียนรู้

1. สามารถอธิบายเนื้อหาได้อย่างถูกต้อง
2. สามารถนำแนวคิดวิธีต่างๆ มาใช้ในการทำงานได้อย่างเหมาะสม

กระบวนการจัดการเรียนรู้

วันอังคารที่ 19 มิถุนายน 2555

1. ทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ
โดยใช้เวลาในการทดสอบ 30 นาที
2. อาจารย์อธิบายเนื้อหาให้นักศึกษาทราบ เพื่อให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจ
3. อาจารย์ทำการแบ่งกลุ่มนักศึกษา กลุ่มละ 4-5 คน โดยคณะกรรมการ 1 คน
ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน
4. อาจารย์ทำความเข้าใจกับเนื้อหา หรือแนวคิดบางอย่างในสถานการณ์นั้นๆ
 - 4.1 ระบุประเด็นปัญหาจากสถานการณ์
 - 4.2 วิเคราะห์ประเด็นปัญหา
 - 4.3 ตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับปัญหานั้นๆ
 - 4.4 ทดสอบสมมุติฐานและจัดลำดับความสำคัญ
 - 4.5 กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้

- 4.6 รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำราต่างๆ ด้วยตนเอง
- 4.7 สังเคราะห์ข้อมูลใหม่ที่ได้ พร้อมทั้งทดสอบ
- 4.8 สรุปผลการเรียนรู้หลังจากที่ได้ศึกษา

วันอังคารที่ 26 มิถุนายน 2555

1. ให้นักศึกษานำเสนองาน ที่อาจารย์มอบหมาย
2. นักศึกษาตอบคำถามด้วยปากเปล่า (10 คะแนน)
3. นักศึกษาแต่ละคนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน จำนวน 20 ข้อ

โดยใช้เวลาในการทดสอบ 30 นาที

สื่อการเรียนการสอน

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. งานกลุ่ม

การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่มระหว่างเรียน
2. ตรวจการทำแบบทดสอบย่อย

เครื่องมือการวัดผลและประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่มระหว่างกัน
2. แบบบันทึกคะแนนการทำแบบทดสอบย่อย

เกณฑ์การวัดผลและการประเมินผล

นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลจะต้องได้ร้อยละ 80 ขึ้นไป ทุกรายการ

บันทึกผลหลังการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(นางสาวปิยะวรรณ ยางคำ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

คำชี้แจง 1. ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

2. ข้อสอบ มีจำนวน 20 ข้อ

1. งบที่แสดงฐานะการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง หมายถึง
 - ก. งบทดลอง
 - ข. งบกำไรขาดทุน
 - ค. งบดุล
 - ง. งบการเงิน
2. งบกำไรขาดทุน หมายถึง
 - ก. งบที่บอกให้ทราบถึงฐานะการเงินของกิจการ
 - ข. งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการ
 - ค. งบที่เปรียบเทียบระหว่างสินทรัพย์กับหนี้สินและส่วนของผู้เจ้าของ
 - ง. ถูกทุกข้อ
3. สินทรัพย์ที่สูงกว่าหนี้สิน หมายถึง
 - ก. สินทรัพย์หมุนเวียน
 - ข. สินทรัพย์ถาวร
 - ค. ส่วนของผู้เจ้าของ
 - ง. หนี้สินหมุนเวียน
4. ข้อใดต่อไปนี ควรให้เลขที่บัญชีหรือรหัสบัญชีเป็น 115
 - ก. ค่าเช่ารับ
 - ข. ค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้า
 - ค. ค่าเช่ารับล่วงหน้า
 - ง. หนี้สินหมุนเวียน
5. ข้อใดต่อไปนี ควรให้เลขที่บัญชีหรือรหัสบัญชีเป็น 206
 - ก. ค่าเบี้ยประกันจ่ายล่วงหน้า
 - ข. ค่าเช่ารับ
 - ค. ค่าเช่าค้างรับ
 - ง. ค่าเช่ารับล่วงหน้า

6. ผู้มีหน้าที่จัดทำงบการเงินของบริษัทจำกัดคือใคร

- ก. พนักงานบัญชี
- ข. ผู้ตรวจสอบบัญชี
- ค. สมุหบัญชี
- ง. กรรมการบริษัท

7. ในกรณีห้างหุ้นส่วนมีผลการดำเนินงานในรอบปีขาดทุน ผลขาดทุนนั้นต้องแสดงไว้ในส่วนของรายการใด

- ก. ส่วนของเจ้าของ
- ข. ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน
- ค. ส่วนของผู้ถือหุ้น
- ง. ไม่แสดงในส่วนใด

8. บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือ ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล หากยังมีได้ประกอบกิจการใด ๆ ตั้งแต่จดทะเบียนต้องจัดทำงบการเงินหรือไม่เพราะเหตุใด

- ก. ไม่ต้อง เพราะยัง ไม่มีผลการดำเนินงาน
- ข. ไม่ต้อง เพราะได้รับยกเว้นตามกฎหมายบัญชี พ.ศ.2543
- ค. ต้อง เพราะสามารถจัดทำบุคคลได้เนื่องจากการลงทุนแล้ว
- ง. ต้องทำหรือไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของสารวัตรใหญ่บัญชีจะตั้งการเป็นกรณี

9. สินค้าคงเหลือ (Inventories) ในคำจำกัดความของสินทรัพย์หมุนเวียน หมายถึง

- ก. สินค้าสำเร็จรูป
- ข. สินค้าระหว่างผลิต
- ค. วัสดุที่ใช้สิ้นเปลืองในการผลิต
- ง. ถูกทุกข้อ

10. รายได้ค้างรับ จัดเป็นสินทรัพย์ประเภทใด

- ก. เงินสดและเงินสถาบันการเงิน
- ข. ลูกหนี้การค้า
- ค. เงินให้กู้ยืมระยะสั้น
- ง. สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

11. ต่อไปนี้ถือเป็นงบการเงิน

- ก. หมายเหตุประกอบงบการเงิน
- ข. งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น
- ค. งบกำไรขาดทุน
- ง. ถูกทุกข้อ

12. งบการเงินตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด สำหรับบริษัทมหาชนจำกัด ต้องมีรายการย่อตามที่กำหนดไว้ในแบบใด
- ก. แบบ 1
 - ข. แบบ 2
 - ค. แบบ 3
 - ง. แบบ 4
13. นิติบุคคลใดที่ไม่ต้องจัดทำงบการเงินเปรียบเทียบกับปีก่อน
- ก. ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน
 - ข. บริษัทจำกัด
 - ค. บริษัทมหาชนจำกัด
 - ง. ต้องทำทุกนิติบุคคล
14. นโยบายทางการเงินบัญชี แสดงไว้ในส่วนใดของงบการเงิน
- ก. งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น
 - ข. หมายเหตุประกอบงบการเงิน
 - ค. งบการเงินเปรียบเทียบกับปีก่อน
 - ง. ไม่ต้องแสดงไว้ในงบการเงิน
15. ผู้มีหน้าที่และรับผิดชอบในการนำส่งงบการเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัดคือใคร
- ก. กรรมการผู้จัดการ
 - ข. หุ้นส่วนผู้จัดการ
 - ค. ผู้จัดการห้าง
 - ง. พนักงานบัญชี
16. งบการเงินที่สมบูรณ์จะต้องประกอบด้วย
- ก. งบดุลและบัญชีกำไรขาดทุน
 - ข. งบดุลและงบกระแสเงินสด
 - ค. บัญชีกำไรขาดทุนและหมายเหตุประกอบงบการเงิน
 - ง. ถูกทุกข้อ
17. นิติบุคคลมีหน้าที่ต้องนำส่งงบการเงินต่อกรมสรรพากรภายในระยะเวลาใด
- ก. 150 วันนับแต่วันปิดบัญชี
 - ข. 1 เดือนนับแต่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี
 - ค. 5 เดือนนับแต่วันปิดบัญชี
 - ง. ข้อ ข และ ค ถูกต้อง

18. ในการจัดส่งงบการเงินประจำปีต่อกรมสรรพากร เอกสารใดไม่ต้องนำส่ง

ก. ภ.ง.ด. 50

ข. ภ.ง.ด. 51

ค. บอจ. 5

ง. แบบแจ้งความของกรรมการ

19. กรณีที่ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ไม่นำส่งงบการเงินภายในระยะเวลาที่กำหนดจะถูกลงโทษอย่างไร

ก. ปรับไม่เกิน 50,000 บาท

ข. ปรับไม่เกิน 50,000 บาท จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

ค. ปรับไม่เกิน 100,000 บาท

ง. ปรับไม่เกิน 100,000 บาท จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

20. นิติบุคคลใดที่ได้รับยกเว้น ไม่ต้องจัดให้มีรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในกรณีนำส่งงบการเงินประจำปีต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

ก. ห้างหุ้นส่วนจำกัดทุกประเภท

ข. ห้างหุ้นส่วนจำกัดที่มีทุนจดทะเบียนไม่เกิน 5 ล้านบาท

ค. ห้างหุ้นส่วนจำกัดที่มีสินทรัพย์รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท และรายได้รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท

ในงวดบัญชี

ง. ข้อ ข และ ค ถูกต้อง

ภาคผนวก ค

คำดัชนีความสอดคล้อง ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อสอบข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1	0.65	1
2	0.68	1
3	0.53	1
4	0.49	0.67
5	0.67	1
6	0.64	1
7	0.71	1
8	0.45	0.67
9	0.67	1
10	0.48	0.67

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 0.76

ประวัติย่อของผู้วิจัย

1. ชื่อ นางสาวปิยะวรรณ ยางคำ
2. ตำแหน่ง อาจารย์ หน่วยงานสังกัด สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ
3. สาขาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เลขที่ 80
ถ.นครสวรรค์ ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม โทรศัพท์ 043-722118-9 ต่อ 197
4. ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2541 ปริญญาบัญชีบัณฑิต (บช.บ.) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
พ.ศ. 2549 ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY